

Małgorzata Majka

Monografia

Zespołu Szkół im. Brata Alojzego Kosiby
w Wieliczce 1971 - 2012

Wieliczka 2012

Spis treści

Wstęp	5
I. Z dziejów szkolnictwa specjalnego w Polsce	7
II. Historia szkoły w latach 1971-2012	8
III. Patron szkoły – Brat Alojzy Kosiba	21
IV. Wspomnienia	24
V. Zespół Szkół im. Brata Alojzego Kosiby w roku 2012	29
VI. Działalność dydaktyczna szkoły	34
VII. Biblioteka Zespołu Szkół im. Brata Alojzego Kosiby	40
VIII. Działalność opiekuńczo – wychowawcza szkoły	42
IX. Budowanie szkolnej tradycji i organizacja imprez cyklicznych	45
Zakończenie	52
Bibliografia	54

Wstęp

Celem badań podjętych w tej pracy jest monografia Zespołu Szkół im. Brata Alojzego Kosiby w Wieliczce. Opracowanie dziejów szkoły wynikało z chęci uzyskania w miarę wyczerpującej informacji na temat początków szkoły i dalszego jej rozwoju, losów ludzi z nią związanych oraz zasad funkcjonowania w przeszłości. Ta chęć była rezultatem nie tylko zwykłej ciekawości minionych zdarzeń i zjawisk, ale przede wszystkim uratowania szczerkawej już czasem pamięci o osobach związanych z początkami edukacji specjalnej w Wieliczce i ich pionierskimi działaniami pedagogicznymi. Zebranie i uporządkowanie historycznych faktów z pewnością ułatwi zainteresowanym odbiorcom poznanie bogatej, a zarazem ciekawej przeszłości szkoły. Zachętą do podjęcia badań nad monografią Zespołu Szkół im. Brata Alojzego Kosiby, który od roku 1971 obejmował corocznie swoim oddziaływaniem liczną grupę niepełnosprawnych intelektualnie dzieci, był także przypadający w roku szkolnym 2011/2012 jubileusz 40-lecia szkoły. Nie bez znaczenia były również emocjonalne związki autorki opracowania z tą szkołą, z którą łączą ją pierwsze doświadczenia i przeżycia pracy nauczycielskiej.

Zakres badań przeprowadzonych w trakcie pracy nad tą monografią wyznaczony został przez dostępne źródła i materiały, a także przez wiedzę zdobytą dzięki wywiadam z ludźmi związanymi z tą instytucją oświatową. Bazę źródłową opracowania stanowią przede wszystkim: protokolarze rad pedagogicznych, arkusze organizacyjne, akta osobowe nauczycieli, kronika szkoły i kronika harcerska. Dokumenty o charakterze kronikarskim dostarczyły wiedzy o zasadach funkcjonowania organizacji uczniowskich, tradycjach i obrzędach kulturowych przez społeczność szkolną, formach spędzania wolnego czasu przez uczniów oraz działalności sportowo – rekreacyjnej.

Praca składa się z 9 rozdziałów, w których przedstawione zostały: krótki zarys dziejów szkolnictwa specjalnego w Polsce, historia i stan obecny szkoły, sylwetka patrona Brata Alojzego Kosiby i wspomnienia długoletniej dyrektorki szkoły pani Barbary Włusek – Łośko. Omówiona została także działalność dydaktyczna oraz opiekuńczo – wychowawcza szkoły, działalność biblioteki szkolnej, natomiast ostatni rozdział poświęcony jest budowaniu tradycji szkolnej i organizacji imprez cyklicznych.

Opracowanie to jest pierwszą, kompletną próbą zgromadzenia wszystkich niemal faktów dotyczących Zespołu Szkół im. Brata Alojzego Kosiby w jedną całość i jako takie, mam nadzieję, spełni swoją funkcję.

I. Z dziejów szkolnictwa specjalnego w Polsce.

Od dawna już wyniki badań nauk psychologicznych i pedagogicznych wskazują na znaczne możliwości kształcenia i przygotowania do życia dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. Rozwój szkolnictwa specjalnego w Polsce rozpoczął się od bardzo skromnych początków. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku istniało zaledwie kilka zakładów dla dzieci głuchoniemych, ociemniałych i przestępczych. Istotnymi przeszkodami w rozwoju szkolnictwa specjalnego były wysokie koszty kształcenia dzieci odbiegających od normy, brak odpowiedniej bazy lokalowej oraz wykwalifikowanej kadry. Ważnym czynnikiem rozwoju szkół specjalnych w okresie międzywojennym stała się działalność Sekcji Szkolnictwa Specjalnego, która została powołana do życia w 1924 roku przez Zarząd Główny ZNP. Sekcji tej przewodniczyła Maria Grzegorzewska – autorka oryginalnych koncepcji teoretycznych i metodycznych w dziedzinie pedagogiki specjalnej oraz założycielka Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej w Warszawie kształcącej kadrę nauczycielską dla szkół specjalnych.

Mimo szybkiego wzrostu liczby szkół dla dzieci upośledzonych umysłowo (w roku 1939 było ich już 74), zaspokajały one potrzeby społeczne zaledwie w 12%. W czasie II wojny światowej ideologia nazistowska spowodowała zdecydowany regres w pedagogice specjalnej i działalności opiekuńczo-wychowawczej. Likwidowano szkoły specjalne, zamykano szpitale psychiatryczne, wstrzymywano prace naukowo-badawcze w tym zakresie. Jednostki upośledzone skazane były na unicestwienie. Po zakończeniu II wojny światowej w Polsce pozostało zaledwie 14 szkół specjalnych, ale ich liczba zaczęła systematycznie rosnąć. Już we wrześniu 1945 roku Ministerstwo Oświaty wydało Instrukcję w sprawie organizacji roku szkolnego 1945/46 w szkolnictwie specjalnym. W tym samym roku utworzono w Ministerstwie Oświaty Referat Szkolnictwa Specjalnego. Wznowiła również działalność Sekcja Szkolnictwa Specjalnego, najpierw w Łodzi, a potem w innych miastach.

Lata 50-te przyniosły kolejny regres w rozwoju szkolnictwa dla dzieci specjalnej troski. Lansowano wówczas poglądy, że nie istnieje problem dzieci upośledzonych umysłowo, a wszystkie one mają możliwość rozwoju w szkołach dla ogółu dzieci. Dopiero „polityczna odwilż” spowodowała, że Dekret z dnia 23.03.1956 roku o obowiązku szkolnym mówił, że dzieci uznane za niezdolne do nauki w normalnej szkole mają wypełniać obowiązek szkolny w szkołach specjalnych.

W latach 60-tych podjęto działania mające na celu upowszechnienie kształcenia dzieci upośledzonych umysłowo. Zbudowano wiele nowych szkół i zakładów specjalnych, które znacznie poprawiły sieć i bazę materialną szkolnictwa specjalnego. Powstawały również klasy specjalne przy szkołach masowych, które stwarzały nową korzystną sytuację wychowawczą, likwidowały bowiem izolację dzieci upośledzonych umysłowo. Dzięki inicjatywie działaczy TPD zgrupowanych w Polskim Komitecie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski stworzono również dzieciom głębiej upośledzonym umysłowo możliwości wychowania oraz przysposobienia do zawodu i życia społecznego poprzez organizację tzw. szkół życia. Podstawą prawną wszystkich zmian w szkolnictwie w Polsce w okresie powojennym stała się Ustawa z dnia 15.07.1961 roku o rozwoju systemu oświaty i wychowania. Mówiła ona m.in., że kształcenie i wychowanie dzieci i młodocianych przewlekle chorych, opóźnionych w rozwoju umysłowym i upośledzonych fizycznie lub umysłowo odbywa się w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach przy szkołach podstawowych i ośrodkach szkolno-wychowawczych. Placówki te miały zapewnić swoim wychowankom wykształcenie ogólne oraz przygotowanie do zawodu. Ze znaczących faktów w rozwoju szkolnictwa specjalnego w Polsce powojennej należy odnotować również zmiany w systemie selekcji dzieci do szkół specjalnych. Powstałe w 1963 roku terenowe ośrodki selekcyjne zastąpiono w roku 1974 nowym systemem diagnozy, orzecznictwa i kwalifikowania dzieci do różnych form kształcenia specjalnego przez poradnie wychowawczo-zawodowe. Ważnym faktem stało się także podjęcie w 1967 roku decyzji o wydawaniu podręczników do szkół specjalnych.

II. Historia szkoły w latach 1971-2012

Mówiąc o początkach dzisiejszego Zespołu Szkół im. Brata A. Kosiby należy sięgnąć pamięcią do lat 60-tych XX wieku, kiedy to początki szkolnictwa specjalnego w Wieliczce zainicjował pan Józef Szerłomski. Dzięki pomocy i przychylności Inspektora Oświaty Ignacego Hyżego oraz władz miasta w roku 1962 powstała w Wieliczce pierwsza klasa specjalna. Nauczanie dla dzieci niepełnosprawnych intelektualnie zorganizowano w budynku Komitetu Miejskiego PZPR i Gminnej Rady Narodowej w Rynku Górnym, gdzie przeznaczono na ten cel jedno pomieszczenie. Warunki lokalowe były tutaj bardzo ciężkie, brakowało toalet, wewnątrz pomieszczenia było zniszczone, okna nieszczelne. Nauką objęto 12 dzieci, z których programowo część była w klasie I, a część w klasie IV. Był to rok

szkolny 1962/63. Bardzo ostra zima wymusiła zmianę lokalu i na pewien czas dzieci przeniesiono do Szkoły Podstawowej nr 1. Potem jednak powróciły do tego samego pomieszczenia. W kolejnym roku szkolnym zaczęło przybywać niepełnosprawnych dzieci i utworzono drugą klasę specjalną. Do pracy dołączył wtedy drugi nauczyciel - pan Władysław Żołubak, a nauka odbywała się na 2 zmiany. Stosowanie nowatorskiej metody tzw. "ośrodków pracy" oraz wykorzystanie własnych uzdolnień muzycznych w pracy z dziećmi niepełnosprawnymi zostało wysoko ocenione przez Kuratorium Oświaty i Wychowania. Stąd wzięta się propozycja, aby pan Szerłomski wyjechał do Warszawy do Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej, gdzie mógł pogłębić swoją wiedzę z zakresu oligofrenopedagogiki. Przede wszystkim jednak miał tutaj możliwość poznania Marii Grzegorzewskiej – osoby charyzmatycznej, która uporczywie i bezkompromisowo walczyła o pełne prawo do nauki, do pracy i do szacunku osób upośledzonych umysłowo. W czasie kiedy pan Szerłomski studiował w Warszawie prowadzeniem klas specjalnych w Wieliczce zajmowali się pan Żołubak i pani Feruga. Wkrótce klasy specjalne na stałe zostały przeniesione do budynku Szkoły Podstawowej nr 1, której kierownikiem był wówczas pan Mieczysław Cieślik. Po kilku latach do pracy w Wieliczce powrócił pan Józef Szerłomski i dzięki m.in. jego staraniom przy Szkole Podstawowej nr 1 utworzono szkołę specjalną. Było to w roku 1971. Uchwałą Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Krakowie nr 57/669/71 z dnia 24 sierpnia 1971 roku utworzono samodzielną jednostkę; to jest Szkołę Podstawową nr 5 Specjalną. Pierwszym kierownikiem szkoły został pan Józef Szerłomski. W uzasadnieniu uchwały o zorganizowaniu szkoły podawano m.in. fakt, iż w klasach specjalnych przy Szkole Podstawowej nr 1 w roku szkolnym 1970/71 uczyło się aż 81 dzieci, a specyfika nauczania i wychowania dzieci niepełnosprawnych stwarzała konieczność zorganizowania samodzielnej szkoły i mianowania osobnego kierownika, który mógłby podołać specyficznym i bardzo odpowiedzialnym wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym specjalnej placówki.

Od początku istnienia szkoła borykała się z problemem bazy lokalowej. W pierwszych latach dzieci uczyły się w 2, a od roku 1980 w 3 salach lekcyjnych w Szkole Podstawowej nr 1. Dodatkowo wynajęto pomieszczenia w wielickim Liceum Ogólnokształcącym.

Tragiczna sytuacja lokalowa – brak sali gimnastycznej, gabinetu reedukacyjnego, gabinetu psychologa, a nawet gabinetu dyrektora szkoły odbijała się niekorzystnie na dzieciach. Oprócz 3 sal lekcyjnych szkoła posiadała od roku 1978 niewielkie pomieszczenie wydzielone na pokój nauczycielski. Pełniło ono wiele funkcji. Służyło jednocześnie jako pokój dla nauczycieli, dyrektora szkoły, logopedy, odbywały się tu również zajęcia reedukacyjne. Mimo tak skromnych warunków nauczyciele pracujący w szkole starali się stworzyć dzieciom życzliwą i bezpieczną atmosferę sprzyjającą rozwojowi ucznia

i pokonywaniu przez niego trudności w poznawaniu otaczającego świata.

Baza lokalowa szkoły poprawiła się nieco kiedy w roku 1991 na potrzeby szkoły udostępniono 3 salki katechetyczne, w których rozpoczęły naukę klasy młodsze. Stało się to dzięki gwardianowi zakonu o.o. Franciszkanów w Wieliczce Ludwikowi Kurowskiemu.

Budynek Szkoły Podstawowej nr 1 w Wieliczce (obecnie Gimnazjum nr 1) - pierwsza siedziba szkoły.

W roku 1991 po 20 latach istnienia szkoła nadal pozbawiona była własnego budynku. Wtedy to właśnie z inicjatywy doktora Jacka Międzobrodzkiego powstał Społeczny Komitet Budowy Szkoły dla Dzieci Niepełnosprawnych w Wieliczce. Komitet uzyskał rejestrację prawną i otworzył konto bankowe rozpoczynając zbiórkę funduszy na budowę szkoły i internatu dla dzieci specjalnej troski. W wyniku szeroko rozpropagowanej idei budowy szkoły specjalnej w Wieliczce samorząd tego miasta przekazał pod budowę parcelę położoną w pobliżu parku Adama Mickiewicza.

Mimo najlepszych chęci Społeczny Komitet nie był jednak w stanie bez pomocy władz miejskich, gminnych i oświatowych samodzielnie udźwignąć ciężaru budowy. Wtedy to właśnie okazało się, że składano wiele deklaracji chęci pomocy szkole, ale tak naprawdę niewielu tej pomocy udzieliło.

Przełomem w dziejach szkoły stał się rok 1992. Dzięki ludziom dobrej woli, a przede wszystkim dzięki dyrektorowi Muzeum Żup Krakowskich panu Antoniemu Jodłowskiemu udało się wydzierżawić za symboliczny czynsz budynek położony w Parku Kingi – dotychczasową siedzibę Muzeum. Po 22 latach tułaczki dzieci niepełnosprawne miały wreszcie swój własny kąt. W nowym budynku uczniowie mieli do dyspozycji 8 sal lekcyjnych, 2 pracownie do zajęć praktyczno – technicznych, bibliotekę, świetlicę, szatnię i małą salę

gimnastyczną. Własnego gabinetu doczekała się także dyrekcja. Uroczyste otwarcie szkoły miało miejsce 18.02.1993 roku, a uświetniło je swoją obecnością wielu znamienitych gości m.in. pani Józefa Hennelowa.

Budynek Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce (Park Kingi) - druga siedziba szkoły.

Po przeprowadzce warunki nauki w szkole bardzo się poprawiły. Radość z posiadania nowego budynku była jednak krótka. Zaczęły się kłopoty finansowe szkoły wynikające z niemożności opłacenia rachunków za prąd, wodę, ogrzewanie i czynsz w wynajmowanym budynku. Wielokrotnie wtedy szkoła mogła liczyć na pomoc tych, którym los dzieci niepełnosprawnych z Wieliczki nie był obcy. Dzięki działaniom pani dyrektor Barbary Włusek – Łosko udało się zgromadzić potrzebne sumy pieniędzy (często od prywatnych osób). Dużą pomoc w tym okresie otrzymała szkoła od pana Zygmunta Romanowskiego. Również dzięki uprzejmości dyrekcji Muzeum Żup Krakowskich umowa dzierżawy budynku była wielokrotnie przedłużana, aż do momentu kiedy w 1998 roku kurator Jerzy Lackowski przekazał znaczną sumę pieniędzy na zakup budynku dla szkoły przy ulicy Niepołomskiej w Wieliczce, który miał być zaadaptowany na jej potrzeby.

W czasie kiedy szkoła zlokalizowana była w wynajętym budynku Muzeum Żup Krakowskich w naszym kraju miał miejsce okres transformacji ustrojowej. Podjęte zostały działania o przywrócenie powiatu wielickiego, a trwały one od 1993 roku do roku 1998. Kiedy tylko pojawiły się pierwsze publiczne głosy na temat nowego podziału administracyjnego kraju, gdzie w strukturze organizacyjnej miały pojawić się powiaty, w Wieliczce natychmiast zrodziła się inicjatywa odtworzenia powiatu wielickiego. Nawiązywała ona

do historycznych tradycji miasta będącego stolicą powiatu w latach 1867 – 1931. Rada Miejska Wieliczki w uchwale nr XXXI/219/93 z dnia 15 marca 1993 roku wnioskuje o reaktywowanie powiatu wielickiego z siedzibą w Wieliczce. W treści uchwały podkreślano m.in. istnienie wielu szkół w Wieliczce, a wśród nich szkoły specjalnej obsługującej dzieci niepełnosprawne z terenu zainteresowanych gmin w proponowanym modelu. W rezultacie powiat wielicki powstał w roku 1999 obejmując swoim zasięgiem 5 gmin: Wieliczkę, Niepołomice, Biskupice, Gdów i Kłaj. Starostwo Powiatowe w Wieliczce stało się organem prowadzącym naszą szkołę. W związku z tym rozpoczęta przez Kuratorium Oświaty w Krakowie inwestycję przejął powiat wielicki. Po wielu staraniach uzyskano środki finansowe na dokończenie modernizacji zakupionego budynku i tak 1 września 2000 roku po 29 latach istnienia szkoła doczekała się własnego lokum.

W roku poprzedzającym przeprowadzkę do nowego budynku zaszły istotne zmiany w organizacji szkoły wynikające z przeprowadzonej reformy oświaty. Uchwałą Rady Powiatu w Wieliczce nr V/22/99 z dnia 29.03.1999 roku przekształcono Szkołę Podstawową nr 5 Specjalną w 6 – letnią szkołę podstawową, a uchwałą nr V/21/99 powołano do życia gimnazjum specjalne. Obwód tych szkół miał objąć wszystkie gminy powiatu wielickiego. Natomiast Uchwałą Rady Powiatu w Wieliczce nr VI/26/99 z dnia 28.06.1999 roku połączono Szkołę Podstawową Specjalną i Gimnazjum Specjalne w Zespół Szkół Specjalnych. W kolejnym roku uchwalono statut Zespołu Szkół Specjalnych (uchwałą nr XVI/70/2000 Rady Powiatu w Wieliczce z dnia 27.06.2000 roku).

Budynek Zespołu Szkół im. Brata Alojzego Kosiby przy ulicy Niepołomskiej w Wieliczce.

1 września 2000 roku miało miejsce uroczyste otwarcie szkoły i inauguracja nowego roku szkolnego 2000/2001, w której uczestniczyli starosta powiatu wielickiego Adam Kociółek, kurator Jerzy Lackowski, burmistrz Wieliczki Jerzy Duda, poseł Zbigniew Zarębski, ojciec Ludwik Kurowski, profesor Antoni Jodłowski, pierwszy kierownik szkoły Józef Szerłowski i wielu innych gości. Poświęcenia budynku dokonał ks. dziekan Zbigniew Gerle.

Po upływie pierwszego roku funkcjonowania szkoły w nowym budynku niespodziewaną dla wszystkich decyzją o przejściu na emeryturę podejmuje pani dyrektor Barbara Włusek – Łośko, która kierowała nieprzerwanie szkołą przez 15 lat. W pamięci wszystkich pracowników szkoły pozostaje jako wyjątkowo życzliwy, kompetentny dyrektor, człowiek o wyjątkowym sposobie bycia zjednującym i przyciągającym ludzi. Pani dyrektor umiejętnie kierowała zespołem nauczycieli w atmosferze, która sprzyjała emocjonalnym więziom, z którą się wewnątrznie wszyscy identyfikowali. Nowym dyrektorem szkoły zostaje pani Iwona Włodarczyk, przed którą pojawiają się nowe wyzwania. Jednym z nich staje się nadanie imienia szkole, wykonanie sztandaru oraz zorganizowanie uroczystości jubileuszu 30-lecia szkoły. Szczęśliwy finał tych działań ma miejsce 3 czerwca 2002 roku w Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej Księżnej Wieliczki, w którym uroczystą mszą świętą rozpoczynają się obchody jubileuszu. Nieco wcześniej, 26 kwietnia 2002 roku, ma miejsce akt nadania szkole imienia Brata Alojzego Kosiby (uchwała Rady Powiatu w Wieliczce nr XXXIII/164/02). W trakcie mszy świętej nastąpiło poświęcenie sztandaru, którego fundatorami byli:

- Nauczyciele oraz Rada Rodziców przy Zespole Szkół im. Brata A. Kosiby
- Józef Szerłowski
- Adam Panek
- Bogdan Stanek

Starosta Adam Kociółek wbija pamiątkowy gwóźdź w drzewiec sztandaru szkoły

– uroczystość jubileuszu 30-lecia szkoły w 2002 roku.

W poczcie sztandarowym stanęli rodzice uczniów: panie Elżbieta Wiecheć i Zofia Hubicka oraz pan Jacek Szymoniak. Druga część uroczystości jubileuszowych miała już miejsce na terenie szkoły. Odbyła się tutaj uroczysta akademicka, a uświetniło ją swoją obecnością wielu znamienitych gości m.in. pierwszy kierownik szkoły Józef Szerłomski, starosta wielicki Adam Kociołek, burmistrz Wieliczki Józef Duda, wicekurator Roman Kuźniak, rzecznik praw dziecka niepełnosprawnego Roman Ficek, gwardian zakonu o.o. Franciszkanów w Wielicze Ludwik Kurowski, a także emerytowani nauczyciele. Zaproszonych gości powitała pani dyrektor Iwona Włodarczyk, a następnie starosta wielicki Adam Kociołek odczytał akt nadania szkole imienia Brata Alojzego Kosiby. Głos zabrali również: pan Józef Szerłomski, który wspominał początki szkoły, pan Roman Kuźniak oraz ojciec Ludwik Kurowski. Następnie rodzice przekazali uczniom sztandar szkoły. W poczcie sztandarowym stanęli: Justyna Kowal, Agnieszka Augustynek i Paweł Wójciak. Na zakończenie uczniowie zaprezentowali program artystyczny; była to „Historia franciszkańska” przygotowany pod kierunkiem pani Iwony Niechciał i Zofii Śliwy. Po programie artystycznym zaprezentowanym przez dzieci zaproszeni goście udali się do budynku szkoły, gdzie pan starosta Adam Kociołek dokonał odsłonięcia pamiątkowej tablicy poświęconej patronowi szkoły. Tablica ta została ufundowana przez Klasztor o.o. Reformatów w Wielicze. Po zakończeniu oficjalnej części uroczystości odbyło się spotkanie, w czasie którego można było również obejrzeć wystawę dotyczącą historii życia i działalności Brata Alojzego Kosiby, a także wystawę nagrodzonych i wyróżnionych prac plastycznych w powiatowym konkursie „Brat Alojzy Kosiba – patron maluczkich”. Miłym momentem było spotkanie byłych nauczycieli szkoły z czynnymi zawodowo koleżankami i kolegami. Był czas na wspomnienia i rozmowy o przyszłości placówki.

Dla upamiętnienia jubileuszowego roku szkolnego 2001/2002 uczniowie klas młodszych postanowili zasadzić w szkolnym ogrodzie własne drzewo, którego wzrost mogliby obserwować w kolejnych latach pobytu w szkole i które byłoby pamiątką tego jubileuszu. Inicjatorką tego pomysłu była pani Krystyna Kluska, a do akcji włączyli się również uczniowie pani Marii Włodarz i Małgorzaty Majki. I tak w szkolnym ogrodzie zasadzono jubileuszowe drzewo – surmię bignoniową. Po 10 latach możemy z zachwytem obserwować jej piękno. Takie działanie ma swoją wymowę, ponieważ symbolizuje pewną trwałość wokół przemijającej rzeczywistości. Jednoczy uczniów, przypomina im o ważnym wydarzeniu, w którym kiedyś brali udział. Z pewnością przyczynia się do umocnienia więzi ze swoją szkołą. I tak nasze jubileuszowe drzewo jest niemyim świadkiem dziejącej się historii...

*„ O cóż jest piękniejszego niż wysokie drzewa,
W brzoje zachodu kute wieczornym promieniem,
Nad wodą, co się barw blaskiem rozlewa,
Pogłębiona odbitych konarów sklepieniem...”*
„Wysokie drzewa” Leopold Staff

Jubileuszowe drzewo w szkolnym ogrodzie wczoraj i dziś...

W pierwszych latach pracy w nowym budynku szkoły, obiekt ten wydawał się spełnieniem marzeń nauczycieli, którzy na początku lat siedemdziesiątych rozpoczęli kształcenie dzieci niepełnosprawnych w Wieliczce. Wreszcie u siebie, wreszcie prawdziwi gospodarze własnego obiektu... Troska uczniów i wszystkich pracowników szkoły o wygląd i estetykę placówki widoczna była w każdym miejscu. Z radością i entuzjazmem urządzany był każdy „kątek” w szkole. Z biegiem lat uwidoczniły się jednak niestety wszystkie mankamenty i niedostatki budynku, który budowany był od podstaw jako dom jednorodzinny, a nie budynek szkoły, a na jej potrzeby został tylko zaadaptowany. W miarę napływu do szkoły coraz większej ilości uczniów ze sprzężonymi niepełnosprawnościami (bardzo często mających problemy z samodzielnym poruszaniem się), okazało się, że piękny budynek szkoły jest niestety nieprzystosowany do przyjęcia takiej grupy uczniów. Wąskie klatki schodowe, ciasne korytarze szkolne, brak windy, stosunkowo niewielkie pomieszczenia sal lekcyjnych szybko okazały się elementem utrudniającym codzienną pracę w szkole.

W związku ze zwiększoną liczbą uczniów z głębszą niepełnosprawnością intelektualną, którzy wymagają pracy w kilkusobowych klasach szybko okazało się, że liczba wolnych pomieszczeń, które można by zaadaptować na kolejną salę lekcyjną kurczy się w tempie zastraszającym. W tej sytuacji z wielką radością wszyscy pracownicy szkoły przyjęli wiadomość o decyzji powiatu wielickiego w sprawie budowy nowego budynku dla Zespołu Szkół im. Brata Alojzego Kosiby oraz Zespołu Szkół Zawodowych w Wieliczce. Ta inwestycja z pewnością rozwiąże wszystkie „bolączki” i „niedogodności”, z którymi przychodzi nam się borykać na co dzień. Pierwsze kroki zmierzające do budowy nowej szkoły na tzw. plebańskich polach w Wieliczce zapadły już w 2005 roku. Budowa tego kompleksu oświatowego pod nazwą Powiatowy Park Edukacyjny jest jak się okazało najważniejszą inwestycją oświatową w historii powiatu wielickiego. Dwukondygnacyjne skrzydło Zespołu Szkół im. Brata A. Kosiby zostanie w całości dostosowane do potrzeb dzieci niepełnosprawnych. Innowacyjnym rozwiązaniem będą wspólne dla obu szkół: aula, hala sportowa z widownią na ponad 250 osób, stołówka z zapleczem kuchennym oraz część rehabilitacyjna i rekreacyjna. 23 września 2010 roku miało miejsce wmurowanie aktu erekcyjnego upamiętniającego poświęcenie przez księdza kardynała Stanisława Dziwisza metropolite krakowskiego, kamienia węgielnego stanowiącego podwaliny Zespołu Szkół im. Brata A. Kosiby oraz Zespołu Szkół Zawodowych w Wieliczce. Obecnie budowę kontynuuje specjalnie w tym celu utworzona przez powiat wielicki Spółka z o.o. Powiatowy Park Rozwoju, a otwarcie szkoły planowane jest na rok 2013.

Poświęcenie kamienia węgielnego przez metropolitę krakowskiego ks. kardynała Stanisława Dziwisza
– 23.09.2010 rok.

Wizualizacja nowego kompleksu oświatowego „Powiatowy Park Edukacyjny”.

Z ważnych wydarzeń z przeszłości szkoły należy wspomnieć również o zmianie w nazwie szkoły, która nastąpiła w roku 2003. Uchwałą Rady Powiatu w Wieliczce

nr XII/64/03 z dnia 12.11.2003 roku Zespołowi Szkół Specjalnych im. Brata Alojzego Kosiby w Wieliczce zmieniono nazwę na Zespół Szkół im. Brata Alojzego Kosiby w Wieliczce.

Podsumowując tę krótką historię szkoły należy przede wszystkim zauważyć, że wartość szkoły nie opiera się tylko na jej strukturze i bazie materialno – technicznej, ale głównie na wartości zespołu nauczycielskiego i jego pracy dydaktyczno – wychowawczej. Ten zespół potrafił stworzyć w szkole wyjątkową atmosferę ciepła i życzliwości. Spowodował, że wyczuwało się tutaj tętniące życie. Tu każdy uczeń czuł się potrzebny, akceptowany, a przede wszystkim dostawał szansę na osiągnięcie sukcesu. Wszystkie działania podejmowane przez dyrekcję i nauczycieli miały na celu takie wychowanie uczniów, aby potrafili godnie postępować w życiu szkolnym i w społeczeństwie ludzi dorosłych. Szkoła stwarzała dzieciom niepełnosprawnym szansę zdobycia wiedzy i umiejętności niezbędnych do dalszego kształcenia się w szkołach zawodowych, a w przyszłości do stania się pełnowartościowymi członkami społeczeństwa. W swojej pracy nauczyciele inspirowani byli przez swoich przełożonych, którzy życzliwą radą, mądrym i twórczym instruktążem powodowali poszukiwania nowych rozwiązań i chęć do doskonalenia warsztatu pracy.

Na przestrzeni 40 lat istnienia szkoły funkcje dyrektora pełnili:

- mgr Józef Szerłomski 1971–1974
- Helena Szewczyk 1974 – 1977
- mgr Urszula Brzostek 1977 – 1980
- mgr Helena Janeczek 1980 – 1986
- mgr Barbara Włusek-Łośko 1986 – 2001
- mgr Iwona Włodarczyk (p.o. dyrektor 2001 – 2002)
- mgr Iwona Włodarczyk 2002 – 2006
- mgr Bożena Prochwicz (p.o. dyrektor IX,X,XI 2006)
- mgr Barbara Skupień 2006 – 2011
(mgr Bożena Prochwicz p.o. dyrektor II-VII 2009 oraz IV-VIII 2011)
- mgr Bożena Prochwicz od 2011

Wykaz byłych pracowników Zespołu Szkół im. Brata Alojzego Kosiby w Wieliczce:
Nauczyciele:

1. Badura Zofia 1973-2001
2. mgr Barć Anna 1992-1994
3. mgr Barć Marian 1991-1993
4. mgr Buchała Ewa 1980-1984
5. mgr Chełmecka Halina III-V 1986
6. Cieśla Łucja 1974-2001
7. mgr Drukała Natalia V-VI 2006
8. mgr Dzioba Małgorzata V-VI 2008
9. Gabryś Stanisława 1978-1979
10. Goczał Elżbieta 1972-1984
11. Gryżewska Barbara 1972-1980
12. mgr Gurgul Maria 1981-2002
13. mgr Janeczek Helena 1980-1996
14. mgr Jochymek Józef 1993-2000
15. Jochymek Maria 1983-1995
16. mgr Jochymek Paweł IX-XII 1994
17. mgr Kapusta Teresa 2002-2004
18. mgr Kasprzycka Joanna 1988-1989
19. mgr Kmiecik Stanisława 1971-1996
20. Kotaś Zofia 1971-1998
21. Kotlarz Kazimiera - brak danych w archiwum
22. mgr Krowiak Wiesław I-VI 2009
23. mgr Kurdziel Maria 1978-1979
24. mgr Lenarska Wanda 1974-1975
25. Marcinek Beata 1984-1985
26. Markowska Anna 1989-1993
27. mgr Mazur Agnieszka 2006-2009
28. Michniewicz Roman 1976-2001
29. mgr Naczek-Musiał Magdalena 2006-2007

30. Olchawa Wiktoria 1972-2000
31. mgr Parfieniuk Ewa 2000-2001
32. mgr Pitala Dorota 2008-2009
33. mgr Piotrowska Krystyna 1980
34. mgr Piwowarczyk Agata II-VI 2010
35. mgr Pluta Stanisław 1986-1993
36. mgr Podraza Jolanta 2004-2009
37. mgr Przybylska Zofia 2002-2003
38. mgr Przybyło Iwona 1993-2005
39. Radziemińska Elżbieta 1988-2001
40. mgr Rostek Maria IX-XII 2001
41. mgr Serafin Beata II-XII 2008
42. mgr Simon Jerzy 2002-2006
43. mgr Skupień Barbara 2001-2002 i 2006-2011
44. mgr Stachura Anna 2008-2009
45. mgr Józef Szerłomski 1971-1974
46. Szewczyk Helena 1972-1993
47. mgr Szymańska Beata 2003-2004
48. Tekiel Teresa 1983-1984
49. mgr Topornicki Wiesław 1991- -2001
50. mgr Włodarz Izabela II-IV 2007
51. mgr Włusek-Łośko Barbara 1974-2001
52. mgr Włodarz Maria 2001-2009
53. mgr Wójciak Bogumiła 1990-1991
54. mgr Wójcik Barbara 2001-2002
55. Wójcik Maria 1971-2000
56. mgr Zając Helena 1989-1990
57. mgr Żołubak Władysław 1974 - - 1975

Katecheci :

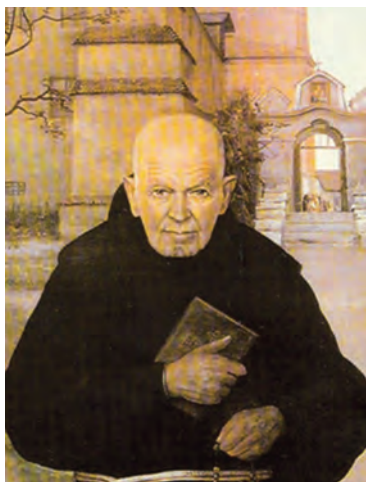
58. s. Boczarska Małgorzata 1994 - -1995
59. ks. Kamiński Krzysztof 1995 – 1997

60. Klimczyk Małgorzata 1993-1994
61. Krzyżanowski Krzysztof 1992 - - 1993
62. ks. Medoń Zbigniew 2002-2003
63. ks. Stopka Józef 1994 – 1995
64. mgr inż. Śliwa Zofia 1995-2004
65. ks. Woźniak Marek 1997 – 1998
66. ks. Zięba Zdzisław 2003-2005

Pracownicy administracyjni i obsługi szkoły :

1. Bednarczyk Czesława (referent) 1976 – 1977
2. Dąbrowska Magdalena (referent) 1975 – 1976
3. Grochal Józef (woźny) 1993 – 1995
4. Grochal Maria (sprzątająca) 1975 – 1977
5. Janus Kazimiera (szatniarka) 1979 – 1981
6. Jochymek Wanda (woźna) 1993
7. Leśniak Jan (konserwator) 1993-2006
8. Leśniak Zofia (referent) 1977 - 2001
9. Leśniak Zofia (sprzątająca) 1977 – 1991
10. Michalik Zofia (specjalista ds. finansowo-księgowych) 1991 – 1999
11. Ochońska Urszula (specjalista ds. rachuby i płac) III-VI 1991
12. Porąbka Maria (referent) 1972 – 1974
13. Półtorak Władysława (szatniarka) 1975 – 1978
14. Staśko Krystyna (sprzątająca) II-VI 1992
15. Sikora Barbara (sekretarz) 2001-2009
16. Sikora Mirosław (konserwator) III-IV 2006
17. Wieczorek Franciszka (sprzątająca) 1991 – 1995
18. Zięzio Jolanta (gł. księgową) 1991 – 1999

III. Patron szkoły – Brat Alojzy Kosiba

Patron szkoły – Brat Alojzy Kosiba

Piotr Kosiba urodził się 29 czerwca 1855 roku w Libuszy w swoim domu rodzinnym. Był synem Jana Kosiby i Agnieszki. Tego samego dnia został ochrzczony w kościele parafialnym przez księdza proboszcza Alojzego Haasa, który nadał mu panującym zwyczajem imię patrona tego dnia - św. Piotra Apostoła. Jego rodzicami chrzestnymi byli sąsiedzi: Józef Sroka i Marianna Piotrowska. Matka, Agnieszka zmarła w drugim roku życia Piotra Kosiby. Od tego czasu wzrastał przy ojcu, przybranej matce oraz rodzeństwie - starszym o 3 lata Jakubie i młodszej o 2 lata Ludwice (z matki Agnieszki). Z drugiego małżeństwa z żoną Apolonią poczęło się siedmioro dzieci, z których troje zmarło zaraz po urodzeniu. Gdy nadszedł odpowiedni czas (najprawdopodobniej w latach 1862 - 1866) Piotr Kosiba uczęszczał do szkoły parafialnej w Libuszy. Po ukończeniu tejże szkoły ojciec skierował Piotra do dalszej nauki w ludowej szkole w Bieczu. Tam także rozpoczął naukę zawodu szewca. Dyplom czeladnika szewskiego Piotr Kosiba otrzymał około roku 1874. Przebywając w Bieczu zetknął się po raz pierwszy z Franciszkanami, zwanymi wówczas Reformatami. W czasie nauki zawodu często przychodził do klasztoru Reformatów by się modlić, służyć do Mszy i przystępować do sakramentu pokuty. Przy okazji przypatrywał się życiu zakonników i mógł rozmawiać z nimi. Tu więc w jakiś sposób krystalizowała się jego osobowość, oparta na franciszkańskiej duchowości. Chcąc nabrać większego doświadczenia w zawodzie, udał się do Tarnowa. Z zachowanej dokumentacji wynika, że z terminu w Bieczu wyzwolił się na wiosnę 1876 roku. Po dwuletnim pobycie w Tarnowie poprosił o przyjęcie do Zakonu Braci Mniejszych Reformatów. Na klasztor, do którego miał się udać Piotr Kosiba jako aspirant

wyznaczono miasto Jarosław. Bezpośrednim wychowawcą i ojcem duchowym w Jarosławiu był ojciec Melchior Kruczyński. On to powoli wprowadzał młodego aspiranta w klasztorne obowiązki i zwyczaje, udzielając mu rad, wskazówek i poleceń. Głównym zadaniem postulantów była modlitwa i pomoc starszym braciom w ich zajęciach. W bardzo krótkim czasie, bo już 21 VI 1878 roku, dopuszczony został do obłóczyn. O tak szybkich obłóczynach w habit zakonny zdecydowała zapewne jego postawa, stosowna dojrzałość, a także przekonanie przełożonych o jego autentycznym powołaniu. Odbyły się one w dzień liturgicznego wspomnienia św. Alojzego Gonzagi, którego też imię otrzymał Piotr Kosiba. Odtąd to imię będzie nierozzerwalnie związane z jego osobą. Habit, który otrzymał brat Alojzy, był tuniką bez kaptura, przepasaną białym paskiem, jaką nosili bracia tercjarze. W sierpniu 1878 roku brat Alojzy Kosiba przeniósł się z klasztoru w Jarosławiu do Wieliczki. Z dniem przybycia brata Alojzego do klasztoru w Wielicze, rozpoczął się długi okres w jego życiu, który będzie trwać aż do śmierci w 1939 roku, ale równocześnie w chwili przekroczenia progów tego domu ściśle związał się także z miastem i szeroko pojętą okolicą. Wszedł w nowe środowisko ludzi, zakonników i świeckich, którzy towarzyszyli mu w jego drodze do świętości i które on swoim świadectwem i swoim życiem duchowym również ubogacał. Oprócz zwyczajnych obowiązków nowicjackich zajęciem brata Alojzego było szewstwo. Czasem wyjeżdżał na kwestę z bratem Markiem Lichoniem - głównym kwestarzem wielickim, ale tylko w pobliskie okolice, gdyż jako nowicjusz musiał na noc wrócić do klasztoru. Po roku próby, dnia 22 października 1880 roku brat Alojzy złożył profesję, czyli śluby na Regułę św. Franciszka, w obecności Ojców i Braci konwentu wielickiego. Odtąd jego życie stało się bardziej samodzielne. Pięć lat po złożeniu ślubów prostych, dnia 14 maja 1885 roku, złożył śluby uroczyste na ręce prowincjała, ojca Joachima Maciejczyka. Brat Alojzy od czasu przybycia do Wieliczki nigdy nie był przenoszony do innego klasztoru. Od początku swego pobytu w Wielicze brat Alojzy kwestował. Na kwestę udawał się przede wszystkim z bratem Markiem Lichoniem, który był głównym kwestarzem klasztoru, ale niekiedy także z innymi braćmi. Dnia 27 stycznia 1916 roku zmarł brat Marek Lichoń. Wtedy to brat Alojzy całkowicie przejął na siebie obowiązek zbierania jałmużny dla klasztoru. Czasy wojenne były niezmiernie ciężkie: przez pewien czas klasztor znajdował się w zasięgu działań wojennych, a kwesta była zakazana przez władze wojskowe. Nie wolno było nawet wypiekać własnego chleba, tylko żywiono się chlebem kukurydzianym z przydziału wojskowego. Klasztor był pełen uchodźców, a także mieszkańców Wieliczki chroniących się przed działaniami wojskowymi. O zaopatrzenie troszczył się głównie brat Alojzy. Po wojnie, w bardzo trudnych warunkach ekonomicznych, brat Alojzy niezmiernie kwestował, dochodząc aż do podnóża Tatr. Ogólnie kwesta zajmowała bratu Alojzemu od 5 do 6 miesięcy w roku. I tak powoli mijały lata jego

życia, chociaż podobne do siebie, to ubogacone modlitwą, sumienną pracą i coraz głębszym zjednoczeniem z Bogiem. Brat Alojzy otaczał swą opieką opuszczonych i chorych po domach w Wieliczce. Znosił im żywność, którą ukwestował wcześniej, a także sprowadzał lekarza, który na jego prośbę udzielał biedakom bezpłatnej opieki medycznej. Lekarstwa, które doktor przepisywał ubogim, brat Alojzy bezpłatnie realizował u wielickiego aptekarza. O ubogich Sługa Boży troszczył się do ostatnich chwil swego życia - gdy był już śmiertelnie chory i nie mógł spożyć posiłku, poprosił, aby go zaniesiono biednym przy furcie. Możemy więc stwierdzić, że zbieranie jałmużny i posługa ubogim przy furcie były głównymi zajęciami brata Alojzego podczas jego sześćdziesięciodziesięcioletniego pobytu w Wieliczce. Ostatnie lata swego życia brat Alojzy przeżył, wypełniając swoje codzienne obowiązki i ciesząc się przy tym bardzo dobrym zdrowiem. Święta Bożego Narodzenia 1938 roku spędził w gronie wspólnoty zakonnej. Dnia 2 stycznia 1939 roku Alojzy położył się do łóżka. Wezwany lekarz stwierdził zapalenie płuc. Nocą i następnego dnia choroba poczyniła tak duże postępy, że brat Alojzy nie mógł już przyjąć Komunii św. Zmarł 4 stycznia 1939 roku. Początkowo chciano pochować brata Alojzego na cmentarzu parafialnym, tak jak się chowało innych zakonników, jednak bardzo dużo ludzi przyszło prosząc, aby go jako wiernego sługę klasztoru pochować przy klasztorze. Te zdania poparli zakonnicy. Dlatego zdecydowano, żeby pochować Sługę Bożego na cmentarzyku koło kościoła. Pogrzeb odbył się z bardzo wielkim udziałem księży diecezjalnych i licznie zgromadzonych wiernych, którzy zapełnili kościół i prawie cmentarz przykościelny. Wierni przychodzili do trumny jeszcze przed pogrzebem i modlili się. Napływ wiernych był spontaniczny, bo Sługa Boży był tak znany i lubiany przez miejscową ludność, że śmierć jego wywarła wielkie wrażenie i wiadomość o pogrzebie szybko się rozniosła. Ojciec Anatol Pytlik w sprawozdaniu o stanie Prowincji M. B. Anielskiej w Polsce na kapitułę generalną Zakonu Braci Mniejszych w roku 1939 dał bardzo wymowne świadectwo Słudze Bożemu, pisząc: "W roku 1939, w klasztorze wielickim zmarł brat Alojzy Kosiba, brat jubilat, ojciec ubogich - wyróżniający się szczególnie czynami miłosierdzia, pobożny, pokorny i radosny oraz cieszący się wielkim poważaniem także u ludzi obojętnych w wierze". Wydaje się, że te słowa najlepiej określają życie Sługi Bożego brata Alojzego Kosiby.

*„Chodził po wioskach
w habicie Franciszka
żebrał o dary
nadziei
miłości*

*wiary
zbierał i rozdawał
biedniejszym od siebie
kwestarz Wielicki
Brat Alojzeczek
Mój Patron
i gwiazda maluczkich”
„Kwestarz” Adrian Brzózka, OFM*

IV. Wspomnienia

Barbara Włusek - Łośko

„TRZYDZIEŚCI Z CZTERDZIESTU – MOJE REFLEKSJE I WSPOMNIENIA”

Czerwiec 1974 roku, trzecia dekada. Jestem świeżo upieczoną absolwentką filologii polskiej krakowskiej WSP – najbardziej „czerwonej” i równocześnie najbardziej renomowanej uczelni pedagogicznej w Polsce. Radość. Za chwilę pojawia się pytanie: co dalej? Znajomi proponują pracę w Wieliczce. Jadę podmiejskim pociągiem. Miasteczko leniwe i senne, tonie w zieleni. Po Krakowie wydaje się być trochę prowincjonalne. Szkoła specjalna? „Nie wiem...” „nie znam...” – to odpowiedzi przypadkowych przechodniów. W świadomości bowiem mieszkańców Wieliczki taka placówka jeszcze nie istnieje... Wreszcie docieram. Rozmawiam z dyrektorem Panem Józefem Szerłomskim, który z wielką swadą mówi o planach rozwoju szkoły. To wizjoner, dziś rzekłoby się: twórca szkoły wirtualnej. Pierwsza rada pedagogiczna i nowy dyrektor – Pani Helena Szewczykowa. Pierwszy przydział czynności: wychowawstwo klasy V, a z zajęć dodatkowych harcerstwo, w którym – jak się miało okazać – utknęłam na wiele lat. ”Nieprzetarty Szlak” wraz z niezapomnianą druhną komendantką Marią Łyczko, to była moja wielka fascynacja i prawdziwe wzorce –zarówno osobowe jak i zawodowe – pełne profesjonalnego podejścia do dziecka niepełnosprawnego. Druhnę komendantkę miałam zaszczyt poznać na miesięcznym zgrupowaniu drużynowych w Rabce w 1980 roku. Każde następne spotkanie z Nią było niezapomnianym przeżyciem.

Wróćmy jednak do początków: trzy sale lekcyjne w budynku Szkoły Podstawowej nr 1, dyrektor w kącie u zastępców szkoły zbiorczej, biurko sekretarki w sekretariacie tejże szkoły to cały majątek w czwartym roku istnienia szkoły specjalnej. Po trzech latach

kolejna zmiana dyrektora. Funkcję tę obejmuje Pani Urszula Brzostek. Dojeżdża z Krakowa. I znowu hospitacje, zalecenia, oceny, rady pedagogiczne, klasyfikacje. Młodsze klasy uczą się w Szytgarówce. Co pewien czas odżywają dyskusje na temat lokalu dla placówki. Szkoła Podstawowa nr 2 przeprowadza się do nowego, pięknego – jak na owe czasy – budynku. Pozostaje wolna Szytgarówka. Należałoby zrobić kapitalny remont. Sprawa kończy się fiaskiem. Brak samozaparcia i siły przebicia dyrektora, czy też społeczeństwo, a właściwie ówcześni decydenci nie dorosli mentalnie do uznania praw tych „innych” dzieci?

Czasy dyrektorowania Pani Heleny Janeczkowej (1980 – 1986) – osoby kompetentnej, stanowczej, z jasno wytyczonymi celami – to nieustające próby zaistnienia placówki w środowisku i walka o zmianę społecznego nastawienia do problemów szkolnictwa specjalnego. To również – poprzez zatrudnienie bibliotekarza i psychologa – pierwsze jaskółki dalszego rozwoju placówki. Szkoła – ciągle jeszcze – mieści się w budynku szkoły nr 1, ale już w prawym jego skrzydle, z odrębnym wejściem, czyli w efekcie z namiastką autonomii. Z dwóch dużych sal lekcyjnych wyodrębniono kącik dla psychologa i niewielki pokój nauczycielski wraz z biurkiem dla dyrektora. W osobnym pomieszczeniu zorganizowano bibliotekę szkolną i kącik czytelniczy. Udało się także wynegocjować dwa pomieszczenia w podziemiach liceum ogólnokształcącego, które zaadaptowano na sale lekcyjne. Sześcioletni okres kierowania placówką przez Panią Helenę Janeczek to niewątpliwie dobry czas w rozwoju szkoły.

Rok 1986, koniec maja. W związku z planowanym odejściem na emeryturę urzędującej Pani Dyrektor, dostaję z inspektoratu oświaty i wychowania propozycję objęcia tej funkcji. Ostatnie dni sierpnia tegoż roku: pierwsza rada pedagogiczna, której przewodzę, następnie uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego – trudne do opanowania emocje... i tak przez piętnaście lat. Wizytacje, hospitacje, oceny, narady, konferencje wszelkiego typu, zalecenia inspektora, kuratora, coroczne podsumowania sukcesów i osiągnięć placówki, kłopoty wynikające z braku właściwego zaplecza lokalowego to – oprócz normalnego procesu dydaktyczno – rewalidacyjnego – codzienne problemy, z którymi przyszło mi się borykać do końca pracy zawodowej.

Dziś, gdy bez emocji – z perspektywy lat – patrzę na swoją szkołę, to myślę, iż niezaprzeczną wartością tej placówki stanowiła kadra pedagogiczna, z którą zaszczytem było pracować. Wiedziałam, że w najtrudniejszych momentach, mogłam zawsze liczyć na św. pamięci Grażynkę Cieślę – moją zastępczynię – i pozostałe, starsze stażem Koleżanki oraz te Najmłodsze, z których zatrudnienia w szkole i Ich podejścia do obowiązków byłam zawsze

dumna. Moi nauczyciele nigdy nie szczędzili własnego czasu dla placówki i uczęszczających do niej dzieci. Dobro ucznia, utożsamianie się z jego potrzebami, szanowanie go i rozumienie było najważniejszym celem poczynań pedagogów oraz elementem jednoczącym szkolną społeczność wokół wszystkich problemów. Jestem przekonana, że praca z dzieckiem upośledzonym pozwalała nauczycielom spojrzeć z innej perspektywy na życie, uczyła bowiem pokory i wielokrotnie rewidowała naszą indywidualną hierarchię wartości – słowem, po wielu trudach i nawet minimalnych efektach dydaktyczno – wychowawczych, dawała niezaprzeczalną satysfakcję i poczucie ciężko wypracowanego sukcesu.

Wspomnienia, jak kadry z – pełnego nieoczekiwanych zwrotów – filmu przesuwają się przed moimi oczami i przywołują wydarzenia z mroków niepamięci... .

Początek roku 1992. Na kanwie zmian ustrojowych w kraju – z całą bezwzględnością – trwa w wielickiej gminie wymiana oświatowej kadry kierowniczej.

Marzec tegoż roku. Jadę do kuratorium, gdzie odbędzie się konkurs na dyrektora naszej placówki. Koleżanki uczestniczą we mszy św. w wielickim klasztorze.... Przywożę Im dobre wieści.

Z biegiem czasu wokół szkoły i jej problemów lokalowych, tworzy się coraz bardziej przyjazna atmosfera, pełna zrozumienia i chęci niesienia pomocy przez ludzi zupełnie niezwiązanych z placówką. Powstaje Społeczny Komitet Budowy Szkoły, na czele którego staje Pan Jacek Międzobrodzki. Gmina obiecuje działkę. Na konto budowy wpływają pierwsze pieniądze... Wiele zrozumienia dla problemów lokalowych placówki wykazuje także o. Ludwik Kurowski, który – upowszechniając ideę powstania Komitetu – również organizuje zbiórkę pieniędzy. Niestety, jak pokaże czas, społeczny komitet nie był w stanie udźwignąć olbrzymich kosztów budowy.

Wydarzenia z końca 1992 roku, związane z wyciekami wody z poprzeczni „Mina” w kopalni soli, całkowicie przyćmiły inne problemy. Wokół klasztoru powstało osuwisko grożące zawaleniem budynku, stanowiące zagrożenie dla zdrowia i życia naszych, najmłodszych uczniów, z którymi zajęcia odbywały się w tamtejszych salkach katechetycznych. Zapada decyzja o ewakuacji szkoły.

13 grudnia 1992 roku – mroczna data w dziejach polskiego narodu – a w naszej szkole panują zupełnie niekompatybilne nastroje z odczuciami w całym kraju. Właśnie w tym

dniu o godz.13.00 w gabinecie dyrektora Muzeum Żup Krakowskich prof. Antoniego Jodłowskiego podpisałam umowę najmu budynku dla potrzeb szkoły. Wydarzenie to miało okazać się nad wyraz znamiennym w rozwoju placówki. Najpierw remont, w którym uczestniczyli wszyscy pracownicy oraz rodzice uczniów, a później przeprowadzka... i olbrzymia radość: osiemnaście pomieszczeń, w których znalazło się miejsce na sale lekcyjne, pracownie specjalistyczne, zastępczą salę gimnastyczną, bibliotekę z odrębną czytelnią, gabinet psychologa oraz zaplecze administracyjne.

18 lutego 1993 roku. Wielka gala związana z uroczystym otwarciem szkoły. Gościem honorowym była posłanka na sejm RP Pani Józefa Hennelowa, która – wspominając to wydarzenie w „Tygodniku Powszechnym” – napisała, iż najbardziej urzekła ją niepowtarzalna atmosfera panująca w szkole i odczucie, że każde z dzieci znajdzie w niej zrozumienie i zainteresowanie dla jego kłopotów.

Lata dziewięćdziesiąte ubiegłego wieku to okres, kiedy w nowej, demokratycznej rzeczywistości naszego kraju, pojawiają się zaczątki działalności charytatywnej. Wokół placówki gromadzą się ludzie chcący nieść pomoc tym najbardziej skrzywdzonym przez los, czyli dzieciom. Wielicy biznesmeni chętnie finansują imprezy dla uczniów, codzienne dożywianie, wycieczki, a w trudnym okresie finansowym placówki, także koszty mediów i czynszu. Kontakty z placówką utrzymują Kawalerowie Maltańscy, Lekarze Bez Granic, Banki Żywności, Polacy mieszkający za granicą. Do szkoły płyną dary w postaci żywności, odzieży, sprzętu, pomocy naukowych. Pan Zygmunt Romanowski z Krakowa ofiaruje pieniądze na zakup towarowo – osobowego Żuka. Przez parę najbliższych lat samochód będzie stałym źródłem dochodu dla Rady Rodziców.

W prasie małopolskiej pojawiają się artykuły dotyczące dydaktyczno – rewalidacyjnej działalności szkoły, współpracy ze środowiskiem, sponsorami. Słynne stają się – w skali nie tylko wojewódzkiej, ale i krajowej – plastyczne i sportowe sukcesy placówki. Wielkim animatorem tych ostatnich był Pan Józef Jochymek.

Piękny, październikowy dzień 1996 roku. Ostatnie dni babiego lata. Sala obrad krakowskiego magistratu. Uczestniczę w wojewódzkich uroczystościach Dnia Nauczyciela. Z rąk kuratora Jerzego Lackowskiego otrzymuję Medal Komisji Edukacji Narodowej – najwyższe resortowe odznaczenie, które bardzo sobie cenię i traktuję jako uhonorowanie mojej pracy zawodowej. Inne odznaczenia? Owszem: Srebrny Krzyż Zasługi, odznaki: Przyjaciel Dziecka i Za zasługi dla Ziemi Krakowskiej. Dziś kiedy – z kilkunastolet-

niej perspektywy – oceniam tamten czas, mam poczucie dobrze spełnionego obowiązku i osobistą satysfakcję z uchronienia szkoły przed próbami jej eliminacji – przez ówczesnych gminnych decydentów – z wielickiego środowiska, czy wręcz zakusami całkowitej likwidacji placówki.

Wspomnienia mają nieodmiennie to do siebie, że wiążą się z datami zapadłymi głęboko w świadomości każdego z nas. Końcówka lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku obfitowała w kolejne, ważne dla placówki wydarzenia.

W lipcu 1998 roku podpisałam akt notarialny kupna budynku przy ulicy Niepołomskiej w Wieliczce na potrzeby placówki. Remont i rozbudowa lokalu trwały dwa lata. Sześćdziesięcioarowa działka wokół budynku pozwoliła na wybudowanie pełnowymiarowego boiska i placu zabaw dla najmłodszych uczniów.

1 września 2000 roku odbyło się – z udziałem Małopolskiego Kuratora Oświaty i wielu znamienitych Gości – wojewódzkie rozpoczęcie roku szkolnego i poświęcenie pachnącej świeżą farbą i kompletem nowych mebli szkoły. Okres poprzedzający to wydarzenie był czasem wielkiej mobilizacji – ale i swoistego sprawdzianu – dla całej szkolnej społeczności. Prace nad przeprowadzką szkoły, urządzaniem sal lekcyjnych, wyposażaniem pracowni trwały do ostatnich dni sierpnia. Dumą nas wszystkich stała się pracownia komputerowa wyposażona w osiem komputerów, która miała służyć uczniom zarówno szkoły podstawowej, jak i – powołanego rok wcześniej do życia – gimnazjum specjalnego.

Tak więc po dwudziestu dziewięciu latach tułaczki szkoła znalazła wreszcie swe „miejsce na ziemi”. Pozostają pytania, na które już nigdy nie będzie odpowiedzi: czy musiało to trwać aż tak długo? Czy ponad dwadzieścia roczników absolwentów szkoły musiało uczyć się w tragicznych warunkach, bo tak naprawdę nikogo nie obchodziły te dzieci „gorszego Boga”? Czy dlatego, że budziły uczucie zawstydzenia w umysłach ówczesnych notabli, lepiej było udawać, iż problem niepełnosprawności w ogóle na terenie Wieliczki nie istnieje? Dlaczego przez kilkadziesiąt lat – właśnie tym dzieciom – odbierano ich niezbywalne prawo do swojego miejsca w lokalnej społeczności?

I to już wszystko, co udało mi się wydobyć z zakamarków mojej pamięci. Natomiast na koniec, zamiast typowego resume, passus z ks. Piotra Skargi:

*„Dobry człowiek woli sam cierpieć,
niż na cierpienia drugich patrzeć”*

który – być może – stanie się przyczynkiem do refleksji o mnogości ról, jakie życie stawiało zarówno przed pedagogami jak i kierownictwem tej – mimo wszystko – „innej” placówki oraz o sposobach i metodach wypełniania naszych powinności względem tych, których tułaczy los był efektem niechęci i braku zrozumienia u wielkich decydentów z końca ubiegłego wieku.

Dziś pozostaje nam tylko czekać na przeniesienie szkoły do budowanego – na miarę wymogów dwudziestego pierwszego wieku – obiektu, który ma spełnić najśmielsze oczekiwania zarówno kadry pedagogicznej jak rodziców i ich dzieci. Niech więc marzenia – szczególnie tych „maluczkich” – staną się rzeczywistością!

Początki mojej pracy pedagogicznej – w gronie koleżanek (od prawej: Łucja Cieśla, Zofia Kotaś, Maria Wójcik, Stanisława Kmieciak, Wiktoria Olchawa, autorka wspomnień – Barbara Włusek - Łośko, Zofia Badura, dyrektor Helena Szewczyk, rodzice uczniów).

V. Zespół Szkół im. Brata Alojzego Kosiby w 2012 roku

Obecnie w Zespole Szkół im. Brata Alojzego Kosiby w Wieliczce uczy się 111 dzieci, z czego 7 objętych jest nauczaniem indywidualnym, a dla 14 dzieci prowadzone są zajęcia rewalidacyjno – wychowawcze. Szkoła otacza swoją opieką dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim, dzieci z niepeł-

nosprawnościami sprzężonymi i autyzmem z terenu wszystkich gmin powiatu wielickiego. Podstawą przyjęcia ucznia do szkoły jest posiadanie aktualnego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz skierowania wydanego przez organ prowadzący szkołę. Organem prowadzącym placówkę jest od 01.01.1999 roku Starostwo Powiatu Wielickiego. Uczniowie są zorganizowani w 13 oddziałach, z czego 8 funkcjonuje w szkole podstawowej, a 5 w gimnazjum.

Liczbę oddziałów w roku szkolnym 2011/2012 przedstawia poniższa tabela:

Szkoła podstawowa		Gimnazjum	
Oddziały dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	Oddziały dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym	Oddziały dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	Oddziały dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym
Liczba oddziałów	Liczba oddziałów	Liczba oddziałów	Liczba oddziałów
3	5	3	2

Wykaz klas i wychowawców w roku szkolnym 2011/2012 przedstawia poniższa tabela:

Szkoła podstawowa		Gimnazjum	
Klasa	Wychowawca	Klasa	Wychowawca
1U	mgr Paulina Olipra	1G	mgr Katarzyna Słowiak
2U	mgr Adrianna Kleszczyńska	2G	mgr Aleksandra Bernacka
2L	mgr Kinga Biel	3G	mgr Agnieszka Romańska
3L	mgr Magdalena Kozłowska	1Gż	mgr Anna Piwowarczyk
4U	mgr Dorota Dziadusz	3Gż	mgr Małgorzata Majka
5U	mgr Renata Zawora		
6U	mgr Krystyna Kluska		
6L	mgr Katarzyna Majcherczyk		

Szkoła diagnozuje trudności dzieci i proponuje odpowiednie formy pomocy w zakresie stymulacji i opieki pedagogicznej, psychologicznej i logopedycznej. W pracy z uczniami nauczyciele stosują różnorodne metody i formy pracy mające na celu rozwijanie umiejętności społecznych, komunikacyjnych i poznawczych dziecka. Zaburzone funkcje psychoruchowe uczniowie usprawniają podczas różnorodnych zajęć rewalidacyjnych. Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim realizują programy nauczania oparte na

tej samej podstawie programowej co ich rówieśnicy w szkołach ogólnodostępnych, a na zakończenie nauki w szkole podstawowej i gimnazjum przystępują odpowiednio do sprawdzianu i egzaminu (na opracowanych stosownie do ich możliwości testach). W pracy z uczniami z głębszą niepełnosprawnością intelektualną dominują działania, których celem jest przygotowanie dziecka do życia w społeczeństwie poprzez praktyczne wprowadzanie go w to życie, w szczególności w życie społeczne. Nauczyciele w swojej pracy mają pełną świadomość, że głównym ich zadaniem jest rewalidacja, rozumiana w szerokim znaczeniu jako działania, które przy stosowaniu specjalnych metod i środków zmierzają do umożliwienia upośledzonemu umysłowo dziecku jak najlepszego rozwoju fizycznego i psychicznego oraz przystosowania do społecznych zadań. W tej pracy bardzo często należy odłożyć na bok własne ambicje dydaktyczne i skłonność do encyklopedycznego nauczania, a zaakceptować fakt, że efekty pracy pedagogicznej pojawią się nie wiadomo w jak odległej przyszłości. Nauczyciele wykazują pełną gotowość do niestrudzonego powtarzania, przypominania oraz utrwalania z dziećmi wypracowanych sprawności i umiejętności. Ogromne zasoby cierpliwości i pokora wobec niepełnosprawności dziecka to atuty naszych nauczycieli. Tak więc można powiedzieć, że wartość szkoły od początku jej istnienia stanowi kadra pedagogiczna; ludzie o wysokich kwalifikacjach, systematycznie poszerzający swoją wiedzę i umiejętności zawodowe.

Grono pedagogiczne Zespołu Szkół im. Brata A. Kosiby – zakończenie roku szkolnego 2002/2003
/ I rząd na dole od lewej: Magdalena Sitko, Małgorzata Ryńska, Elżbieta Turakiewicz, Małgorzata Majka,
Marta Bocheńska, Katarzyna Słowiak, II rząd od lewej: Beata Markowska, Magdalena Zakolska,
Dorota Stachowicz, Agnieszka Romańska, Zbigniew Urbaniec, Maria Włodarz, Dorota Ptak,
III rząd: Jan Leśniak, Bożena Prochwicz, Katarzyna Majcherczyk, Zofia Łukasik, Iwona Przybyło/

W roku szkolnym 2011/2012 w Zespole Szkół im. Brata Alojzego Kosiby zatrudnionych jest 35 nauczycieli (z czego 1 przebywa na urlopie bezpłatnym) oraz psycholog, logopeda, pedagog, bibliotekarz i katecheta. Wszyscy nauczyciele posiadają wykształcenie wyższe magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym.

Wykaz nauczycieli zatrudnionych w Zespole Szkół im. Brata Alojzego Kosiby w Wieliczce przedstawia poniższa tabela:

	Imię i nazwisko nauczyciela	Stopień awansu zawodowego	Rok rozpoczęcia pracy
1	mgr Bożena Prochwicz dyrektor szkoły	nauczyciel dyplomowany	1990r.
2	mgr Agnieszka Basista	nauczyciel dyplomowany	2009r.
3	mgr Aleksandra Bernacka	nauczyciel dyplomowany	2003r.
4	mgr Kinga Biel	nauczyciel kontraktowy	2008r.
5	mgr Justyna Bielak	nauczyciel stażysta	2011r.
6	mgr Agnieszka Bochenek	nauczyciel stażysta	2011r.
7	mgr Marta Bocheńska – Donhefner	nauczyciel mianowany	2002r.
8	mgr Dorota Dziadusz	nauczyciel kontraktowy	2008r.
9	mgr Edyta Gajec	nauczyciel stażysta	2012r.
10	mgr Anna Grabowska	nauczyciel dyplomowany	2011r.
11	mgr Adrianna Kleszczyńska	nauczyciel mianowany	2004r.
12	mgr Krystyna Kluska	nauczyciel dyplomowany	2001r.
13	mgr Magdalena Kosińska – Pasek	nauczyciel dyplomowany	2005r.
14	mgr Magdalena Kozłowska	nauczyciel mianowany	2003r.
15	mgr Agnieszka Litewka - Zawiślan	nauczyciel mianowany	2003r.
16	mgr inż. Zofia Łukasik	nauczyciel dyplomowany	2001r.
17	mgr Edyta Maciejewska	nauczyciel stażysta	2010r.
18	mgr Katarzyna Majcherczyk	nauczyciel mianowany	2001r.
19	mgr Małgorzata Majka	nauczyciel dyplomowany	1992r.
20	mgr Beata Markowska	nauczyciel dyplomowany	1990r.
21	mgr Iwona Niechciał	nauczyciel dyplomowany	1992r.
22	mgr Ewa Okoń	nauczyciel dyplomowany	2002r.
23	mgr Paulina Olipra	nauczyciel kontraktowy	2008r.
24	mgr Anna Piwowarczyk	nauczyciel kontraktowy	2008r.
25	mgr Katarzyna Planeta	nauczyciel kontraktowy	2008r.
26	mgr Dorota Ptak	nauczyciel dyplomowany	2001r.
27	mgr Agnieszka Romańska	nauczyciel dyplomowany	2002r.
28	mgr Małgorzata Ryńska	nauczyciel mianowany	1994r.
29	mgr Magdalena Sitko	nauczyciel dyplomowany	1982r.
30	mgr Katarzyna Słowiak	nauczyciel dyplomowany	2001r.
31	mgr Marzena Skupień	nauczyciel kontraktowy	2010r.
32	mgr Dorota Stachowicz	nauczyciel mianowany	2000r.
33	mgr Katarzyna Stawecka	nauczyciel dyplomowany	2005r.
34	mgr Paulina Szyszkwicz	nauczyciel stażysta	2011r.
35	mgr Elżbieta Turakiewicz	nauczyciel dyplomowany	2001r.
36	mgr Zbigniew Urbaniec	nauczyciel mianowany	1998r.
37	mgr Iwona Włodarczyk /urlop bezpłatny/	nauczyciel dyplomowany	1995r.
38	mgr Magdalena Zakolska	nauczyciel dyplomowany	2001r.
39	mgr Paweł Zakolski	nauczyciel dyplomowany	2003r.
40	mgr Renata Zawora	nauczyciel kontraktowy	2005r.

Status zawodowy nauczycieli zatrudnionych w Zespole Szkół im. Brata Alojzego Kosiby w roku szkolnym 2011/2012 przedstawia poniższa tabela:

Nauczyciele zatrudnieni w Zespole Szkół im. Brata A. Kosiby			
nauczyciele stażyści	nauczyciele kontraktowi	nauczyciele mianowani	nauczyciele dyplomowani
5	7	8	20

Pracownicy administracji i obsługi szkoły:

Imię i nazwisko pracownika	Stanowisko	Rok rozpoczęcia pracy
Janina Grochal	woźna	1993r.
Ewa Michalik	pomoc nauczyciela	2010r.
Dariusz Płaneta	sekretarz	2010r.
Andrzej Sosin	konserwator	2006r.
Joanna Wieczorek	sprzątająca	1990r.

VI. Działalność dydaktyczna szkoły

Praca z dzieckiem z niepełnosprawnością intelektualną wymaga od nauczyciela poszukiwania wciąż nowych oraz wzbudzających zainteresowanie ucznia metod pracy. Tak więc całoroczna praca dydaktyczna szkoły oscyluje wokół podnoszenia wyników kształcenia poprzez urozmaicanie procesu lekcyjnego, udział dzieci w ciekawych wycieczkach oraz modyfikowanie i dostosowanie programów nauczania do potrzeb, możliwości i zainteresowań ucznia. Działalność edukacyjna dla uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego opiera się na indywidualnych programach edukacyjno – terapeutycznych opracowywanych dla każdego dziecka na podstawie wielospecjalistycznej oceny poziomu jego funkcjonowania. Programy te zawierają cele ogólne wynikające z podstawy programowej, cele terapeutyczne oraz zakres dostosowania wymagań edukacyjnych dla danego ucznia wynikających z programu nauczania. W pracy dydaktycznej nauczyciele starają się korzystać z bogatej oferty instytucji kulturalnych, szczególnie muzeów, które w ostatnim okresie stawiają na edukację poprzez niekonwencjonalne działania realizowane w przestrzeni muzealnej. Ta nowoczesna atrakcyjna edukacja muzealna staje się punktem wyjścia do dalszych działań edukacyjnych realizowanych w szkole. Udział naszych uczniów w różnorodnych, ciekawych warsztatach edukacyjnych spowodował, że wszystkim im doskonale są znane takie miejsca w Krakowie jak Muzeum Narodowe, Muzeum Historyczne, Muzeum Archeologiczne, Muzeum Inżynierii Miejskiej czy lokalne Muzeum Żup Krakowskich. W przypadku uczniów niepełnosprawnych ważnym aspektem w tej muzealnej edukacji jest również kształtowanie u nich umiejętności właściwego zachowania się w miejscach publicznych, nawiązywania kontaktu z nowymi osobami oraz poznanie sposobów poznawania świata w całości innej rzeczywistości niż sala lekcyjna. Z myślą o wzbogacaniu oferty dydaktycznej, szkoła pozyskała w ostatnich latach kilkakrotnie środki finansowe m.in. z funduszy unijnych na realizację różnych projektów. W ich ramach prowadzono dodatkowe zajęcia dla uczniów oraz w znaczący sposób doposażono bazę środków dydaktycznych szkoły. I tak zrealizowane zostały następujące projekty:

- „Super Szkoła” – projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz budżetu państwa w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwoju Zasobów Ludzkich. W jego ramach zrealizowano projekt dla szkoły podstawowej „Chcemy być” oraz „Jesteśmy” w gimnazjum. Obejmowały one zajęcia terapeutyczne, wycieczki do kin i teatrów, zajęcia na basenie

oraz wycieczki turystyczno – krajoznawcze. Zakupiono pomoce dydaktyczne (m.in. sztalugi, edukacyjne gry planszowe, materiały do zajęć plastycznych).

- „Razem z nami” – projekt w ramach Konkursu Powiatu Wielickiego „Placówki oświatowe – konkurs grantowy na dofinansowanie bieżącej działalności dydaktyczno – wychowawczej”. Obejmował on zajęcia terapeutyczne, zajęcia nauki oraz doskonalenia jazdy na rowerze, wycieczki rowerowe dla uczniów gimnazjum. Zakupiono sprzęt sportowy (rowery, kaski, ochraniacze) oraz pomoce dydaktyczne.
- „Mamy szansę” – projekt w ramach rządowego programu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w 2008 roku „Aktywizacja jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych”. Obejmował on zajęcia terapeutyczne, zajęcia na basenie oraz wycieczki do kin i teatrów.
- „Przeżywaj i mów z nami” (w trakcie realizacji) – projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Obejmuje zajęcia terapeutyczne (m.in. dogoterapię, komunikację alternatywną czy hipoterapię), wycieczki do kin i teatrów, wycieczki z cyklu „Poznajemy zawody”, wycieczki dwudniowe do Warszawy i Kotliny Kłodzkiej oraz zielone szkoły. Zakupiono sprzęt i pomoce dydaktyczne (m.in. tablicę interaktywną, komunikatory, sprzęt muzyczny, książki, albumy, gry planszowe, laptopy, drukarkę i wiele innych).
- „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkoły podstawowej działającej w Zespole Szkół im. Brata Alojzego Kosiby w Wieliczce” (w trakcie realizacji) – projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Obejmuje zajęcia rehabilitacyjne, edukacyjne i wychowawcze dla uczniów klas I-III. Zakupione w nim zostaną sprzęt i pomoce dydaktyczne niezbędne do prowadzenia tego typu zajęć. Przede wszystkim będą to pomoce do terapii integracji sensorycznej, pomoce przydatne w prowadzeniu zajęć usprawniających motorykę dużą i małą, rozwijających umiejętności matematyczne oraz umiejętność czytania i pisanie. Szkoła pozyska również pomoce, które zostaną wykorzystane do zajęć doskonalących umiejętność komunikacji uczniów.

Nauczyciele dążą w swojej pracy do tego, aby uczniowie mieli świadomość użyteczności wiedzy i potrafili ją wykorzystać w życiu codziennym. Nasi wychowankowie mogą rozwijać w szkole swoje zainteresowania, ale przede wszystkim w dwóch sferach mają możliwość

osiągnięcia wymiernego sukcesu. Jest to sport i twórczość plastyczna. Wytwory twórczości dziecięcej są niewątpliwym osiągnięciem szkoły. Bogactwo technik plastycznych i różnorodne pomysły uatrakcyjnienia zajęć plastyki i techniki dają swoje rezultaty. W ich efekcie na szkolnym korytarzu powstała galeria prac, która zwraca uwagę i zachwycza wszystkich odwiedzających. Uczniowie szkoły corocznie uczestniczą w konkursach plastycznych lokalnych, wojewódzkich i ogólnopolskich, bardzo często odnosząc w nich sukcesy. W ostatnich latach szkoła wielokrotnie uczestniczyła w konkursach organizowanych m.in. przez Centrum Młodzieży im. dr. Jordana, Dom Kultury Podgórze, Dwór Czczów, PTTK „Krzeszowiacy”, ZSS nr 9 z Krakowa, Muzeum Żup Krakowskich, Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną w Wieliczce i wiele innych. Zdobytych przez uczniów nagród i wyróżnień jest tak wiele, że nie sposób ich wymienić w tej publikacji.

Drugą dziedziną, w której szkoła może poszczycić się niewątpliwymi sukcesami dzieci jest działalność sportowa. Przez wiele lat nasza placówka dzierżyła prymat we współzawodnictwie sportowym szkół specjalnych w skali województwa małopolskiego. Żadna impreza sportowa organizowana dla dzieci specjalnej troski nie odbywa się bez naszego udziału. Sukcesy dzieci cieszą tym bardziej, że przez wiele lat placówka nie dysponowała żadną bazą sportową. Wielokrotnie nasi uczniowie odnosząc zwycięstwa w zawodach wojewódzkich kwalifikowali się do udziału w Mistrzostwach Polski. Największe osiągnięcia uczniów w Mistrzostwach Polski w Lekkiej Atletyce oraz Mistrzostwach Polski w Biegach Przełajowych przedstawiają poniższe tabele:

Mistrzostwa Polski w Lekkiej Atletyce	
Rok	Osiągnięcia
1995	Małgorzata Pławecka – II miejsce - pchnięcie kulą VI miejsce - skok w dal
	Małgorzata Pławecka i Katarzyna Król – IV miejsce - sztafeta 4x 400m
1996	Małgorzata Pławecka – II miejsce - pchnięcie kulą III miejsce - skok wzwyż
	Katarzyna Król – VI miejsce - skok wzwyż
	Dariusz Gawęda – II miejsce - skok w dal IV miejsce - bieg na 100 m
	Łukasz Zajdl – IV miejsce - sztafeta 4x 400 m
1999	Ewelina Wiącek – IV miejsce - bieg na 800 m
	Monika Chachłowska – VII miejsce - bieg na 100 m
2000	Monika Chachłowska – VI miejsce - bieg na 100 m
2007	Elżbieta Kowal – X miejsce - bieg na 800m

Mistrzostwa Polski w Biegach Przelajowych /wiosenne i jesienne/	
Rok	Osiągnięcia
1998	Ewelina Wiącek – IV miejsce
1999	Monika Chachlowska – X miejsce
	Ewelina Wiącek – XI miejsce
2000	Ewelina Gawor – VII miejsce
2003	Aneta Fraś – VII miejsce
2005	Aneta Fraś – VIII miejsce
	Puchar drużynowy za zajęcie VI miejsca
2007	Elżbieta Kowal – IX miejsce
2009	Marcin Kowalik – II miejsce
2011	Anna Gmaj – VIII miejsce
	Małgorzata Kmieć – XII miejsce

Do największych sportowych sukcesów naszych uczniów zaliczamy również wielokrotne zakwalifikowanie się Andrzeja Augustynka i Marcina Kowalika do kadry wojewódzkiej na Mistrzostwa Polski w Piłce Nożnej. Sportowe osiągnięcia szkoły przez długi czas kojarzyły się z osobą Małgosi Pławeckiej, która w późniejszym okresie już jako uczennica szkoły zawodowej odniosła ogromny sukces zdobywając IV miejsce w pchnięciu kulą w Mistrzostwach Europy Osób Niepełnosprawnych w Portugalii. Pieczę nad przygotowaniem uczniów do udziału w zawodach sportowych sprawowali nauczyciele wychowania fizycznego: Józef Jochymek i Beata Markowska, a w późniejszych latach również Magdalena Zakolska.

Mistrzostwa Polski w Biegach Przelajowych – 2009 rok. Uczeń naszej szkoły Marcin Kowalik zdobył srebrny medal.

Każdego roku nasza placówka uczestniczy w Wojewódzkim Przeglądzie Zespołów Artystycznych Szkolnictwa Specjalnego w Skawinie, w którym wielokrotnie zdobywaliśmy wyróżnienia. Przygotowania do takiego występu trwają wiele tygodni. Dzieci uczą się swoich ról, przygotowują kostiumy, ćwiczą układy taneczne. W trakcie przygotowań uczniowie pracują nad perfekcją słowa i ruchu, a także nad umacnianiem wiary w siebie. Sprawdzają i rozwijają swoje umiejętności: aktorskie, literackie, plastyczne, wokalne, a także organizacyjne. Poprzez ekspresję dzieci mają możliwość uzewnętrznienia siebie, wyjścia ku światu. Uczą się współpracy w zespole, odpowiedzialności, tolerancji, kształtują więzi emocjonalne.

Występ dzieci w czasie Wojewódzkiego Przeglądu Zespołów Artystycznych
Szkolnictwa Specjalnego w Skawinie – 2011 rok.

Tradycją naszej placówki stały się również corocznie przygotowywane Jasełka w wykonaniu uczniów szkoły. Występy młodych artystów podziwiają nie tylko koledzy i rodzice w szkole, ale również zaproszeni goście – przedstawiciele samorządu lokalnego i rówieśnicy z wielkich szkół.

Możliwość osiągnięcia sukcesu w sporcie, twórczości plastycznej i działalności artystycznej powoduje, że dzieciom dane jest przeżywanie pozytywnych doświadczeń, z którymi rzadko spotykają się w codziennym życiu. Te doświadczenia powodują, że dzieci chętniej podejmują wysiłek związany z codzienną szkolną pracą i łatwiej przezwyciężają trudności w poznawaniu otaczającego świata.

Misyjne Jasełka w wykonaniu uczniów szkoły – 2011 rok.

Warsztaty edukacyjne "Historia mody" w Muzeum Narodowym w Krakowie - rok szkolny 2009/2010

VII. Biblioteka Zespołu Szkół im. Brata Alojzego Kosiby w Wieliczce

Biblioteka przy Szkole Specjalnej w Wieliczce została utworzona w roku 1972. Początkowo zbiory biblioteczne umieszczono w niewielkim pozbawionym okien pomieszczeniu w Szkole Podstawowej nr 1 (pierwszej siedzibie szkoły), a funkcję bibliotekarza pełnili w formie dyżurów nauczyciele. W roku 1982 pieczę nad biblioteką objęła pani Magdalena Sitko i funkcję bibliotekarza pełni do dnia dzisiejszego. Od początku istnienia biblioteki gromadzono w niej głównie literaturę dziecięcą oraz literaturę psychologiczno-pedagogiczną. Po przeprowadzce do nowego budynku dzierżawionego od Muzeum Żup Krakowskich w roku 1993 warunki lokalowe biblioteki bardzo się poprawiły. Biblioteka szkolna dysponowała wówczas dwoma przestronnymi pomieszczeniami, w których znalazło się również miejsce na czytelnię. Od roku 2000 zbiory biblioteczne znajdują się w nowej siedzibie Zespołu Szkół im. Brata Alojzego Kosiby przy ulicy Niepołomskiej w Wieliczce.

Biblioteka szkolna jest ośrodkiem informacji dla nauczycieli, ośrodkiem edukacji czytelniczej i informacyjnej uczniów. Realizuje zadania w zakresie gromadzenia, opracowywania i udostępniania zbiorów, udziela pomocy w codziennej pracy dydaktycznej i wychowawczej, w doształcaniu i doskonaleniu oraz pracy twórczej, gromadzi odpowiednie do tych zadań materiały, informując o nich i udostępniając je. Bibliotekarka pani Magdalena Sitko aktywnie tworzy szkolne zaplecze metodyczne zakupując książki według indywidualnych zapotrzebowań nauczycieli, współpracując z księgarniami taniej książki, od których otrzymuje rabaty na bezpłatne egzemplarze do biblioteki.

Biblioteka szkolna zajmuje obecnie jedno pomieszczenie dydaktyczne pełniące równocześnie funkcję wypożyczalni i czytelnii. Pomieszczenie to umożliwia również prowadzenie zajęć z edukacji czytelniczej i medialnej.

Z naszej biblioteki mogą korzystać uczniowie i ich rodzice, nauczyciele i pracownicy naszej szkoły, nauczyciele z innych szkół powiatu wielickiego. Mamy wydzielony księgozbiór podręczny zawierający encyklopedie ogólne i specjalne, słowniki językowe, rzeczowe, albumy, poradniki, kompendia oraz inne pozycje z różnych dziedzin wiedzy starannie dobrane i dostosowane do wieku naszych uczniów – są one udostępniane na miejscu oraz wypożyczane na zajęcia lekcyjne.

Księgozbiór biblioteki liczy 2700 woluminów specjalnie dostosowanych do potrzeb i możliwości naszych uczniów. Jest systematycznie aktualizowany oraz selekcyonowany. W 2003 roku został zakupiony program komputerowy MOL 2000+ do opracowania zbiorów bibliotecznych. Bibliotekarka po odpowiednim szkoleniu wprowadziła cały księgozbiór do bazy programu i odtąd cały system opracowania nowych nabytków i wypożyczania stał się uproszczony i szybki. Zbiory w bibliotece zostały sklasyfikowane według Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej (UKD) i klasyfikacji szkolnej na Bajki, Baśnie, Książki Obyczajowe, Przygodowe, Historyczne, Poezję, Lektury, Literaturę nieobowiązkową, Literaturę popularno-naukową. W bibliotece znajdują się również materiały dydaktyczne (także płyty CD i DVD) i duży wybór bajek na płytach i kasetach video. W bibliotece bibliotekarka prowadzi lekcje biblioteczne i zajęcia z biblioterapii dla uczniów z różnych klas. Zajęcia te bardzo podobają się uczniom i chętnie biorą w nich udział. Zasady programu biblioterapeutycznego w pracy biblioteki szkolnej polegają na diagnozowaniu problemów ucznia i dostosowanie odpowiedniej literatury. Na lekcjach bibliotecznych bibliotekarka inspirowuje uczniów do rozwijania zainteresowań czytelniczych poprzez stosowanie różnych technik: czytanie wspólne, nauczyciela, ilustrowanie książek, słuchanie bajek z wykorzystaniem płyt, komputera, branie udziału w konkursach czytelniczych, ćwiczenia w czytaniu i pisaniu, kształcenie umiejętności wyszukiwania informacji w katalogach, encyklopediach, słownikach, samodzielne wyszukiwanie materiałów do lekcji, zadań domowych, referatów. Na zakończenie każdego roku szkolnego najlepsi czytelnicy otrzymują dyplomy i nagrody książkowe.

W szkolnej bibliotece

VIII. Działalność opiekuńczo – wychowawcza szkoły

Nie każde dziecko przychodzi na świat z jednakowymi szansami na korzystny rozwój. W naszej szkole swoje miejsce znajdują te dzieci, które rozwijają się inaczej, wolniej, trudniej, z różnymi kłopotami poznają świat wokół siebie. Tu swoją opieką otaczają je troskliwie nauczyciele – wychowawcy. Każde dziecko w szkole może liczyć na pomoc w rozwiązywaniu problemów nie tylko ze strony nauczycieli, szkolnego psychologa czy pedagoga. Również pozostali pracownicy szkoły z troską opiekują się wszystkimi dziećmi. Na początku każdego roku szkolnego wychowawcy analizują wnikliwie informacje o potrzebach wychowawczych uczniów i stale je aktualizują. Szczególną uwagę szkoła zwraca na kształtowanie u wychowanków pozytywnych cech charakteru takich jak: uprzejmość, życzliwość, uczciwość, aktywność społeczna oraz zachowanie dyscypliny wśród uczniów. Wiele dzieci uczęszczających do naszej szkoły pochodzi z rodzin bardzo ubogich, wielodzietnych. Przez przeprowadzanie zbiórek odzieży, zabawek, przyborów szkolnych, organizowanie dożywiania uczniów, a także pomoc w uzyskaniu środków finansowych z Ośrodków Pomocy Społecznej szkoła stara się poprawić sytuację materialną wychowanków. Każdego roku w szkole organizowane są dla dzieci imprezy okolicznościowe takie jak: zabawa andrzejkowa i karnawałowa, odwiedziny św. Mikołaja, obchody Dnia Dziecka itp. Każde dziecko obdarowane jest wówczas upominkiem, nie zabraknie również słodkiego poczęstunku. Nasza placówka utrzymuje także kontakt z wieloma fundacjami i stowarzyszeniami charytatywnymi dzięki czemu nasi wychowankowie mogą uczestniczyć w licznych imprezach przez nie organizowanych. Nasza szkoła uczestniczy w programie „Szkłanka mleka” oraz „Owoce w szkole” realizowanym przez Agencję Rynku Rolnego. Ideą tego programu jest propagowanie zdrowego odżywiania poprzez wypicie pożywnego mleka w swojej szkole, które jest najlepszym źródłem wapnia i wielu mikroelementów. W szkole podstawowej uczniowie otrzymują mleko białe za darmo. „Owoce w szkole” to z kolei program, którego celem jest propagowanie zdrowego odżywiania, a także zachęcenie młodych ludzi do większego spożycia owoców i warzyw. Każde dziecko w wieku 6-10 lat otrzymuje bezpłatnie 30 porcji owoców i warzyw rocznie. W trakcie realizacji projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej realizowanych przez naszą szkołę przewidziane były zawsze posiłki dla uczniów, którzy brali udział w dodatkowych zajęciach i wycieczkach. W aktualnie realizowanym projekcie „Przeżywaj i mów z nami” w każdym tygodniu zajęć 45 uczniów otrzymuje bezpłatny ciepły posiłek. Również wszystkie dzieci uczestniczące w wycieczkach otrzymują przekąski. Realizowane przez szkołę projekty unijne są dużym wsparciem dla rodzin uczniów, gdyż rodzice nie

ponoszą żadnych kosztów wyjazdów, biletów wstępu, transportu itd. Od roku 2008 w szkole rozpoczęła działalność świetlica szkolna, dzięki której uczniowie kończący zajęcia mają zapewnioną opiekę w czasie oczekiwania na transport do domu. Zatrudniono również pomoc nauczyciela (rok 2010), która wspiera pedagogów w czynnościach opiekuńczych.

Często zdarza się, że jedyną szansą dla dzieci zobaczenia ciekawych zakątków naszego kraju jest możliwość uczestniczenia w szkolnych wycieczkach (wiele dzieci nigdy nie było nigdzie poza miejscem swojego zamieszkania). Dzięki dofinansowaniu z Rady Rodziców, a także pomocy Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych udaje się każdego roku organizować wycieczki (w ostatnich latach były to wycieczki do Warszawy i Sandomierza) oraz 2-tygodniowe turnusy rehabilitacyjne (Krynica, Chłopy, Jarosławiec, Sianożęty). Dzięki tym wyjazdom wiele dzieci pierwszy raz w życiu zobaczyło morze i góry. Organizowanie turnusów rehabilitacyjnych stało się powoli „tradycją” szkoły. Od lat głównym koordynatorem wszystkich spraw związanych z organizacją wyjazdów oraz zbieraniem na ten cel funduszy od sponsorów jest pani Magdalena Sitko.

Dotychczas odbyły się następujące turnusy rehabilitacyjne:

- 1999r - Krynica- 30 uczestników
- 2000r - Sianożęty nad morzem- 40 uczestników
- 2001r - Jarosławiec nad morzem- 62 uczestników
- 2002r - Sianożęty nad morzem- 51 uczestników
- 2003r - Chłopy nad morzem- 54 uczestników
- 2004r - Pogorzelica nad morzem- 100 uczestników
- 2005r - Sianożęty nad morzem - 118 uczestników, w tym 51 uczniów naszej szkoły
- 2006r - Sianożęty nad morzem - 128 uczestników, w tym 57 uczniów naszej szkoły
- 2007r - Sianożęty nad morzem - 124 uczestników, w tym 54 uczniów naszej szkoły
- 2008r - Sianożęty nad morzem - 115 uczestników, w tym 40 uczniów naszej szkoły
- 2009r - Sianożęty nad morzem - 100 uczestników , w tym 30 uczniów naszej szkoły
- 2010r - Sianożęty nad morzem - 20 uczestników
- 2011r - Sianożęty nad morzem - 55 uczestników, w tym 17 uczniów naszej szkoły

W historii szkoły chlubnie zapisało się, o czym należy wspomnieć, harcerstwo, które przez długie lata dbało o kształtowanie charakteru młodych Polaków poprzez lekcje z życia wzięte. Pomysł założenia pierwszej w szkole drużyny harcerskiej zrodził się już w roku 1972. Pierwszą drużynową została uczennica Liceum Ogólnokształcącego w Wieliczce

druhna Grażyna Pałasz. Potem przez długie lata nad duchem harcerstwa w szkole czuwały panie Barbara Włusek – Łośko i Magdalena Sitko. Harcerzy łączyła wspólna idea zawarta w Prawie i Przyrzeczeniu Harcerskim. Służba Ojczyźnie, niesienie pomocy bliźnim poprzez bycie przydatnym ludziom wokół siebie. Ruch drużyn harcerskich skupiających dzieci i młodzież specjalnej troski nosił kryptonim Nieprzetarty Szlak, a znakiem rozpoznawczym instruktorów „NS” było wschodzące słończko. Harcerze Nieprzetartego Szlaku byli pełnoprawnymi członkami związku, nosili te same mundury, zdobywali sprawności i stopnie, realizowali ten sam program i zadania, co harcerze działający w innych drużynach. Były w nim rajdy, biwaki, obozy, wieczornice. Niestety przemiany ustrojowe w Polsce w latach 90-tych spowodowały m. in. brak dofinansowania do działalności drużyn harcerskich, a to spowodowało powolny zanik harcerstwa w naszej szkole.

Drużyna harcerska w szkole – lata 70-te (w gronie harcerzy Barbara Włusek – Łośko i Łucja Cieśla).

Jednym z celów jakie wyznacza sobie szkoła jest utrzymanie dobrej współpracy z rodzicami uczniów i większe ich zaangażowanie w życie szkoły. W ostatnich latach coraz lepiej udaje się ten cel realizować poprzez włączanie rodziców w organizowanie różnorodnych przedsięwzięć klasowych i szkolnych.

Ponieważ wpływy oddziaływań rodziny mogą w istotny sposób wspomagać zadania szkoły, ważne jest, aby występowała zgodność między przyjętymi przez rodziców celami wychowawczymi, a tymi które stawia sobie szkoła. Tylko wówczas uda się dostarczyć uczniowi właściwych wzorców postępowania w różnych sytuacjach życiowych i umożliwić mu w przyszłości prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

IX. Budowanie szkolnej tradycji i organizacja imprez cyklicznych.

Tradycja szkolna jest elementem integrującym całą społeczność Zespołu Szkół im. Brata Alojzego Kosiby, a więc uczniów, rodziców, nauczycieli i innych pracowników szkoły. Na przestrzeni 40 lat istnienia szkoły utrwaliły się pewne tradycje i zwyczaje oraz zorganizowane zostały imprezy, które na trwałe wpisały się w kalendarz szkolnych wydarzeń. Dają one dzieciom możliwość przeżywania, odkrywania i działania, kształtują u nich odpowiednie postawy, stają się motorem do dalszej nauki i pracy nad sobą.

Nasza szkoła zawsze była miejscem, w którym działo się wiele ciekawego, jednakże ograniczały nas skromne warunki lokalowe. Były więc trudności w organizowaniu akademii i spotkań, w których mogliby uczestniczyć wszyscy uczniowie i rodzice. Nie sposób wymienić wszystkich imprez organizowanych w naszej szkole, wspomnijmy więc tylko o kilku, które budują tradycję szkoły. Co roku w dniu Święta KEN organizujemy uroczyste Ślubowanie Pierwszoklasistów. Uczniowie klasy pierwszej szkoły podstawowej oraz klasy pierwszej gimnazjum składają ślubowanie, a następnie dyrektor szkoły dokonuje aktu pasowania na ucznia szkoły. To wielkie przeżycie dla dzieci i ich rodziców.

Od wielu lat obchodzony jest Dzień Patrona. Uroczystość ta odbywa się zwykle na przełomie maja i czerwca, ponieważ 3 czerwca obchodzimy rocznicę nadania Zespołowi Szkół imienia Brata Alojzego Kosiby. Wcześniej organizujemy wiele konkursów, w których dzieci bardzo chętnie i licznie biorą udział, a w Dniu Patrona prezentowane są osiągnięcia laureatów i wręczane nagrody. Dzień Patrona jest dla uczniów okazją do dobrej zabawy, bowiem w szkole organizowane są dla nich różne pokazy i koncerty. Warto wspomnieć chociażby o ubiegłorocznej wizycie Teatru Iluzji „Mefisto”, który dał pokaz czarodziejskich sztuczek, czy warsztatach tańca irlandzkiego, które dla dzieci przygotowały tancerki z zespołu „Comlahn”. Częstym gościem w Dniu Patrona jest młodzież z zaprzyjaźnionego Zespołu Szkół Zawodowych z Wieliczki, która również przygotowuje piękne występy taneczne i popisy wokalne. Uroczystość Dnia Patrona jest świętem nie tylko szkoły, ale również całej społeczności lokalnej, gdyż w tym dniu zapraszamy do nas rodziców, przedstawicieli władz samorządowych oraz organizacji społecznych.

Dzieci i młodzież ze szczególnym zaangażowaniem przygotowują co roku Dzień Babci i Dziadka oraz Dzień Matki i Ojca. Zaproszeni goście – Mamy, Ojcowie, Babcie, Dziadkowie – bardzo licznie uczestniczą w tych uroczystościach, w czasie których podziwiają występy swoich pociech, otrzymują serdeczne życzenia oraz drobne upominki, wykonane przez uczniów na zajęciach, a po części oficjalnej spotykają się przy skromnym poczę-

stunku.

Szczególony charakter mają spotkania wigilijne, organizowane co roku w ostatni dzień zajęć przed świętami. Piękne dekoracje, przedstawienie jasełkowe, kolędy śpiewane przez dzieci budują niepowtarzalny świąteczny nastrój. Podobnie uroczysty charakter mają spotkania przed Świątami Wielkanocnymi. Warto zauważyć, że szkolne Jasełka, które od lat przygotowywane były przez uczniów szkoły, od pewnego czasu mają możliwość „zaistnienia” poza środowiskiem szkolnym. Stało się tak m.in. dzięki udziałowi naszej szkoły w Przeglądach Grup Kolędniczych i Jasełkowych, które organizuje ZSS nr 4 z Krakowa, a które odbywają się w Centrum Kultury „Rotunda”. W roku 2012 po raz pierwszy nasi uczniowie zaprezentowali się na I Przeglądzie Jasełek dla szkół powiatu wielickiego z niecodziennym występem, bowiem w tym właśnie roku szkoła włączyła się w kolędowanie misyjne, przedstawiając afrykańską historię narodzenia Dzieciątka Jezus. Omawiając coroczne szkolne wydarzenia przypadające na miesiąc grudzień nie można zapomnieć o odwiedzinach świętego Mikołaja, który nigdy nie zapomina o naszych uczniach i „przepisowo” składa wizytę w szkole. Jak zwykle okazuje się, że wszystkie dzieci, i te starsze, i te młodsze były bardzo grzeczne i zasługują na prezent. Oczywiście za tym radosnym dla dzieci wydarzeniem stoi praca i zaangażowanie wielu osób, które szukają sponsorów tych mikołajowych prezentów i całe szczęście zawsze ich znajdują.

Wszystkie te i inne uroczystości odbywają się dzięki ogromnemu wysiłkowi dzieci i młodzieży, nauczycieli, którzy przygotowują uczniów do występów, tworzą dekoracje i czuwają nad całością imprez oraz dzięki rodzicom, na których pomoc zawsze możemy liczyć.

Staramy się również uczyć nasze dzieci wrażliwości na potrzeby drugiego człowieka. M.in. zbieramy pieniądze w ramach akcji „Góra Grosza” – nasi wychowankowie mają świadomość, że nikt nie jest tak biedny, aby nie mógł się podzielić z drugim człowiekiem i pewnie dlatego co roku przekazujemy Towarzystwu Dom sporą kwotę pieniędzy.

Mówiąc o tradycji szkoły należy wspomnieć o kilku imprezach i konkursach, które dzięki wysiłkowi i zaangażowaniu wielu nauczycieli odbyły się już kilkunastokrotnie. Są to:

- Festiwal Sportu dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym z terenu woj. małopolskiego
- Festiwal Teatralny „Bajkolandia”
- powiatowy konkurs plastyczny z okazji Dnia Patrona
- integracyjny piknik sportowy „Orlik”

Festiwal Sportu

Pomysł zorganizowania I Festiwalu Sportu narodził się w roku szkolnym 2001/2002,

w którym obchodzony był jubileusz 30-lecia istnienia szkoły, a impreza ta miała być jednym z elementów obchodów tego jubileuszu. W organizację zaangażowali się przede wszystkim nauczyciele wychowania fizycznego, którym przewodziła pani Beata Markowska pod czujnym okiem pani dyrektor Iwony Włodarczyk. I Festiwal Sportu odbył się na terenie naszej szkoły; niestety fatalna pogoda pokrzyżowała plany organizatorów przeprowadzenia tej imprezy na terenach zielonych wokół budynku szkolnego i ujawniła „nikłe” rozmiary szkolnej salki gimnastycznej, w której ciężko było pomieścić wszystkich zaproszonych gości. Stąd więc w kolejnym roku pojawił się pomysł zorganizowania Festiwalu w hali sportowej z prawdziwego zdarzenia i tak rozpoczęła się wieloletnia współpraca z Centrum Sportu i Rekreacji Politechniki Krakowskiej, które szybko stało się współorganizatorem naszej imprezy i jest nim do dzisiaj. Festiwal Sportu jest imprezą organizowaną dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym – uczniów z ośrodków kształcenia specjalnego z terenu woj. małopolskiego. W minionych latach zorganizowano również kilka edycji letnich Festiwalu, które odbywały się na stadionie lekkoatletycznym AWF w Krakowie, a do współpracy włączał się wtedy Klub Sportowy AZS AWF Kraków. W Festiwalu Sportu uczestniczy corocznie blisko 100 niepełnosprawnych dzieci z różnych stron Małopolski – Nowego Sącza, Skawiny, Złotej, Tarnowa, Zbylitowskiej Góry, Gorlic, Miechowa, Makowa Podhalańskiego, Kobylanki, Wieliczki, Nowego Targu, Oświęcimia, Krakowa i wielu innych. Festiwal Sportu daje niepełnosprawnym dzieciom możliwość sportowej rywalizacji, integracji z rówieśnikami oraz stwarza szansę zdobywania pozytywnych doświadczeń poprzez osiąganie sukcesów sportowych. Uczestnictwo w tej imprezie kształtuje u nich wiele cennych cech charakteru takich jak upór w dążeniu do celu, umiejętność szlachetnej rywalizacji, czy też jakże częste w sporcie godzenie się z porażką. Założeniem Festiwalu Sportu jest idea, że nie ma w nim przegranych, a wszyscy są zwycięzcami. Dlatego po wręczeniu głównych nagród za zdobycie czołowych miejsc w poszczególnych kategoriach wiekowych, wszystkie dzieci otrzymują drobne nagrody, tak aby każde z nich poczuło się docenione i wyróżnione. Na zakończenie w rytm piosenki zespołu Queen „We are the champions” wszyscy uczestnicy trzymając się za ręce tworzą wspólny krąg dziękując w ten sposób za radosne chwile i zapraszając do kolejnego spotkania za rok. W lutym 2012 roku Festiwal Sportu odbył się już po raz dwunasty, jak zwykle w gościnnych progach Centrum Sportu i Rekreacji PK. Cieszy nas to, że Festiwal jest postrzegany przez środowisko akademickie jako niepowtarzalna impreza o głębokim przesłaniu i z pewnością przyczynia się do łamania społecznych barier i stereotypów w postrzeganiu osób z niepełnosprawnością intelektualną. Głównym organizatorem kolejnych edycji Festiwalu Sportu była pani Małgorzata Majka.

XII Festiwal Sportu – luty 2012 rok.

Festiwal Teatralny „Bajkolandia”

Pomysłodawczynią Festiwalu Teatralnego „Bajkolandia” była pani Magdalena Kozłowska. Założeniem tego przeglądu jest prezentacja umiejętności artystycznych niepełnosprawnych intelektualnie uczniów klas młodszych szkół podstawowych z terenu woj. małopolskiego. W przeglądach brały również udział szkoły integracyjne. Dotychczas odbyły się trzy Festiwale Teatralne, na które uczniowie naszej szkoły przygotowali następujące przedstawienia:

- rok 2008 – „Jaś i Małgosia”
- rok 2009 – „Czerwony Kapturek”
- rok 2010 – „Calineczka”

Ze względu na skromne warunki lokalowe naszej szkoły organizatorzy „Bajkolandii” zadbali o komfort występujących w przedstawieniach dzieci i nawiązali współpracę z Centrum Kultury i Turystyki w Wieliczce, które nieodpłatnie udostępniła salę widowiskową na ten właśnie cel.

Głównym organizatorem Festiwali Teatralnych „Bajkolandia” była pani Magdalena Kozłowska we współpracy z panią Renatą Zaworą, Adrianną Kleszczyńską, Anną Piwowarczyk, Dorotą Dziadusz, Kingą Biel i Pauliną Oliprą.

III Festiwal Teatralny „Bajkolandia” – „Calineczka” w wykonaniu uczniów naszej szkoły – 2010 rok.

Powiatowe konkursy plastyczne z okazji Dnia Patrona

W roku szkolnym 2001/2002 nasza szkoła obchodziła jubileusz 30-lecia istnienia. Obchody tego jubileuszu powiązane były z nadaniem szkole imienia Brata Alojzego Kosiby. Wtedy właśnie narodził się pomysł zorganizowania konkursu plastycznego, który adresowany był do dzieci i młodzieży z terenu powiatu wielickiego, a jego celem było rozbudzanie zainteresowania przeszłością naszego regionu oraz zapoznanie z historią życia Brata Alojzego Kosiby. Temat tego konkursu brzmiał „Brat Alojzy Kosiba – patron maluczkich”. Na ten pierwszy konkurs napłynęło 113 prac plastycznych z całego powiatu, a wyróżniono i nagrodzono 19 z nich. W kolejnych latach obchody Dnia Patrona skłaniały do kontynuowania tej „konkursowej” tradycji i jak się okazuje w roku 2011 nasz konkurs plastyczny odbył się już po raz dziesiąty. Wszystkie edycje konkursu cieszyły się dużym zainteresowaniem dzieci i były dobrą okazją do integracji młodzieży, nawiązywania kontaktów z innymi szkołami, wymiany doświadczeń i nowatorskich pomysłów oraz promocji naszej szkoły w środowisku lokalnym.

Na przestrzeni ostatnich 10 lat odbyły się następujące powiatowe konkursy plastyczne:

- rok 2002 – „Brat Alojzy Kosiba – patron maluczkich”
- rok 2003 – „Potrafię pomóc niepełnosprawnemu koledze”
- rok 2004 – „Kto ma dobre serce?”
- rok 2005 – „Nasza szkoła – nasz patron”

- rok 2006 – „Dzieci – nadzieją świata”
- rok 2007 – „Jak pomagam innym?”
- rok 2008 – „Kim zostanę, gdy dorosnę?”
- rok 2009 – „Chciałbym spełnić swoje marzenie”
- rok 2010 – „Chciałbym być jak...”
- rok 2011 – „Kto zmienił/zmienia świat na lepsze?”

Głównym organizatorem konkursów była pani Małgorzata Majka we współpracy z panią Dorotą Stachowicz, Adrianną Kleszczyńską i Iwoną Niechciał.

X Powiatowy konkurs plastyczny „Kto zmienił/zmienia świat na lepsze?” – 2011 rok.

Integracyjny piknik sportowy „Orlik”

Pomysłodawcą tego przedsięwzięcia był pan Marek Burda – członek Rady Powiatu Wielickiego, który chciał, aby idea programu „Moje boisko – Orlik” dotyczyła również niepełnosprawnych dzieci z terenu gminy Wieliczka. Założeniem programu było udostępnianie dzieciom i młodzieży nowoczesnej infrastruktury sportowej w celu aktywnego uprawiania sportu. Do przedsięwzięcia, które nazwano Integracyjny Piknik Sportowy „Orlik 2009” aktywnie włączyła się nasza szkoła oraz Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, a pomoc finansową i rzeczową zapewniła Gmina Wieliczka. Zorganizowano imprezę, na której przygotowano dla dzieci rozmaite konkurencje, w których zdobyć można było cenne punkty decydujące o końcowej lokacie. Wszyscy

dzielnie i z pełnym zaangażowaniem walczyli o to, aby na końcu imprezy móc poszczycić się zdobyciem złotego medalu. W tej wspaniałej zabawie uczestniczyły również rodziny uczniów. Zachęteni pozytywnym odbiorem imprezy przez jej uczestników przystąpiliśmy do realizacji tego projektu w kolejnych latach i tak piknik integracyjny na wielickim Orliku odbył się już 3-krotnie. Ciekawostką jest, że naszym piknikowym spotkaniom towarzyszy zawsze nieprawdopodobna aura. Wyznaczona na tą imprezę sobota wita nas zawsze ciepłymi promieniami słońca, babim latem, liśćmi szeleszczącymi pod stopami. Prawdziwa złota polska jesień.

III Piknik Integracyjny „Orlik 2011”.

Zakończenie

W ciągu 40 lat istnienia wielickie szkolnictwo specjalne przeszło długą drogę od pojedynczej klasy specjalnej po dzisiejszy Zespół Szkół im. Brata A. Kosiby obejmujący szkołę podstawową i gimnazjum. Rozwój szkoły był możliwy dzięki ludziom, którzy w niej pracowali i pracują obecnie; ludziom, którzy w bezgranicznym oddaniu budowali i tworzyli szczególny rodzaj wspólnoty – rodzinę szkolną.

W świadomości naszego społeczeństwa dokonały się głębokie przemiany w postrzeganiu osób z niepełnosprawnością intelektualną. Wiąże się to ze zmianą hierarchii wartości, wyzbyciem się uprzedzeń oraz umiejętnością dostrzegania partnera w każdym człowieku. Szkoła pozyskuje coraz więcej sprzymierzeńców w pracy na rzecz dzieci upośledzonych umysłowo i może liczyć na ich pomoc i wsparcie. Jest to szczególnie cenne kiedy konfrontuje się ten fakt ze wspomnieniami pierwszych nauczycieli, którzy „przecierali” szlaki edukacji specjalnej w Wieliczce. Nie zawsze były to niestety wspomnienia budujące. Proces wychodzenia ze stygmatu „innego”, którym naznaczone były dzieci niepełnosprawne intelektualnie był procesem bardzo powolnym. Łamanie w społeczeństwie barier mentalnych, głównie lęku i ignorancji, odbywało się stopniowo. Dzisiaj nasza szkoła cieszy się coraz większym szacunkiem i dobrą opinią w środowisku lokalnym. W swoim działaniu wychodzimy poza mury szkolne w jak największym zakresie organizując kontakty społeczne, a nasi wychowankowie są traktowani naturalnie i bez uprzedzeń. Wizytówką szkoły jest poziom wiedzy i umiejętności z jakimi absolwent opuszcza jej mury; przygotowany do samodzielnego funkcjonowania w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym.

Bibliografia

1. Balcerek M.: Rozwój wychowania i kształcenia dzieci upośledzonych umysłowo. Zarys historyczny, WSiP Warszawa 1981
2. Bochen dobroci, wiersze zebrał i opatrzył wstępem o. Ludwik Kurowski, OFM, Wyd. Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej Księżnej Wieliczki Wieliczka 1999
3. Dzieje szkolnictwa i pedagogiki specjalnej, pod red. S. Mauersberga, PWN Warszawa 1990
4. Historia wychowania. Wiek XX, pod red. J. Miąso, PWN Warszawa 1980
5. Patron maluczkich. Brat Alojzy Kosiba, praca zbiorowa pod red. o. Bogdana Brzuska, OFM, Wyd. Franciszkanie – Kraków 1983
6. Majka A.: Szkolnictwo podstawowe w Wieliczce w latach 1961 – 1999, praca magisterska napisana pod kierunkiem dr. Jana Rysia, Akademia Pedagogiczna w Krakowie 2000
7. Majka M.: Jubileusz 30-lecia szkoły, biuletyn informacyjny Zespołu Szkół Specjalnych w Wieliczce, Wieliczka 2001
8. Pęcherski M., Świątek M.: Organizacja oświaty w Polsce w latach 1917-1969, PWN Warszawa 1972
9. Szuro S., Duda J., Kociołek A.: „Dzieje powiatu wielickiego” , Wyd. Jagiellonia Kraków 2004

W monografii wykorzystano również materiały zgromadzone w składnicy dokumentów Zespołu Szkół im. Brata Alojzego Kosiby w Wieliczce oraz kroniki szkolne.

